

N. S. POPOVA

OLGHÛS SKOLA VARAS

ARIFMETIKA

OPNUVƏM KNIGA

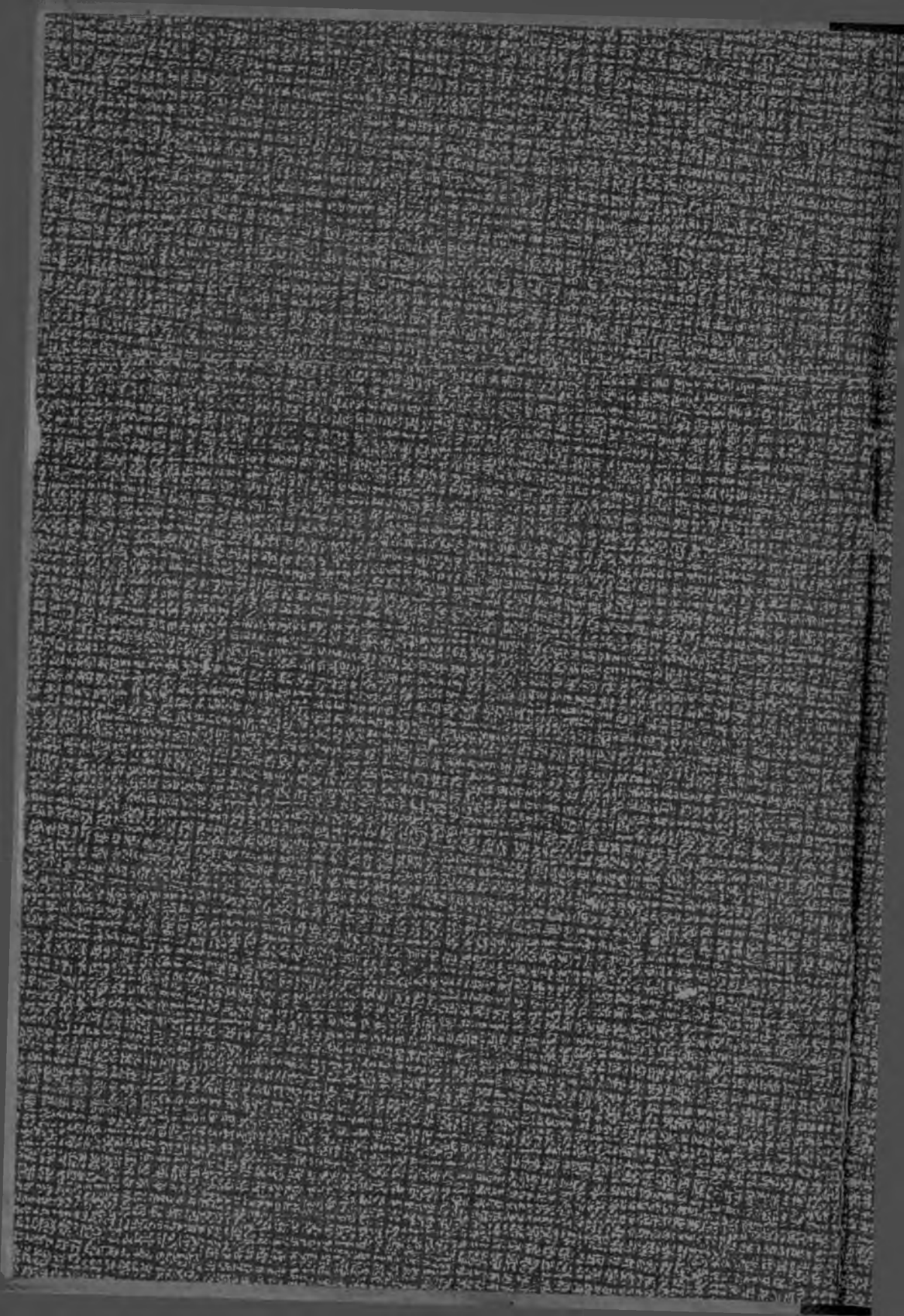
VƏSMU PIEL

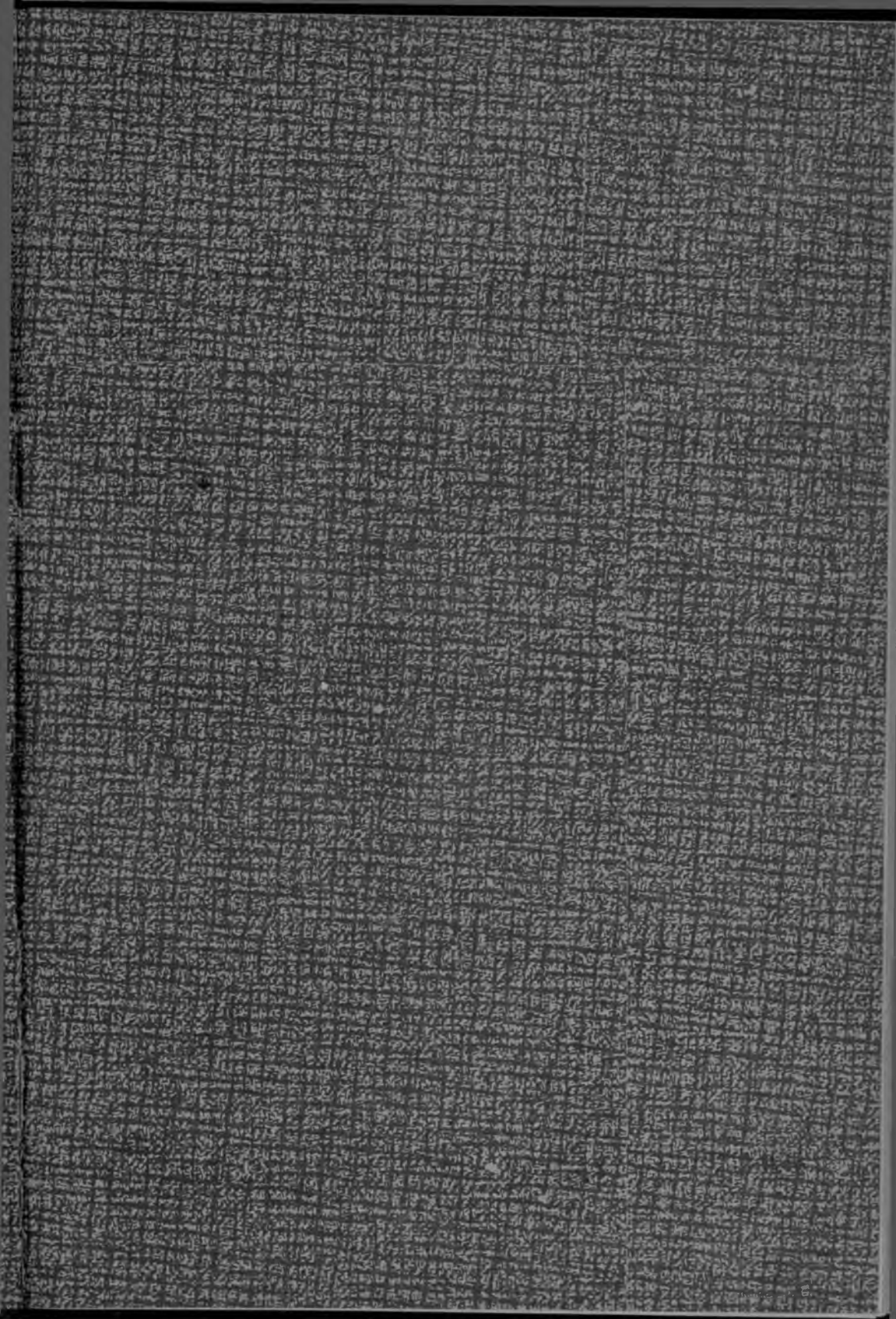

USPEDIKIZ

MOSKVA - LENINGRAT

1934

2-11-6

Н. С. Попова (Н)
3-1/1

N. S. POPOVA

OLGHÛS SKOLA VARAS

ARIFMETIKA

OPNUVƏM KNIGA

VƏSMUS PIEL
VƏSMUS EGK OPNUVMUS

Vəgə saaq̃ kile

S. ЄERNAKOV

Г.П.Б. в Лнгр.

Ц, 1934 г.

Ант. № 375

У С Р Е Д Г И З

MOSKVA

1934

LENINGRAF

Н. С. ПОПОВА

УЧЕБНИК
АРИФМЕТИКИ

ДЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ
ПЕРВЫЙ ГОД ОБУЧЕНИЯ

*Утверждено
коллекцией НКП РСФСР*

НА СААМСКИЙ ЯЗЫК ПЕРЕВЕЛ
З. Е. ЧЕРНЯКОВ

*Перевод утвержден
Научно-исследовательской Ассоциацией
Института Народов Севера ЦИК СССР*

ГОСУДАРСТВЕННОЕ
УЧЕБНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МОСКВА 1934 ЛЕНИНГРАД

VƏSMUS LOGK.

Jenə. Eht.

1. Jenə. Eht.

2. Sur pərt. Jenə uc pərtət.

3. Log jorpolət
Log rik sagket.
Log cifra.

Kuht.

1. Mənvert lev nuerje?

2. Mənvert lev pałdsitə?

3. Vozeht menə kukis pərtmur. Vozeht menə anhes pərtmur. Mənvert lev pukves pərtmurə? Ciert kuht pərtmur.

4. Log jorpolət.
Log rik sagket.
Log cifra.

$$\boxed{1} + \boxed{1} = \boxed{}$$

$$\boxed{2} - \boxed{1} = \boxed{}$$

5. Lazeht di kiepnə pierma cifrat.

Kolm.

1. Mänvert lev vānsitā?

2. Mänvert lev kule vuetkes piet? Mänvert lij kule eine piet? Mänvert lev pukves kule?

3. Log jorpolət.
Log rik sagket.
Log cifra.

$$\boxed{2} + \boxed{1} = \boxed{}$$

$$\boxed{3} - \boxed{1} = \boxed{}$$

$$\boxed{1} + \boxed{2} = \boxed{}$$

$$\boxed{3} - \boxed{2} = \boxed{}$$

4. Lazeht di kiepnā pierma cifrət.

№1.

1. Мәнврт лев пуазә?

2. Мәнврт лев евт јулке?
Мәнврт лев маҗ јулке?
Мәнврт лев пуквес јулке?

3. Log јорполәт?
Log rik sagket.
Log cifra.

$$\boxed{3} + \boxed{1} = \boxed{}$$

$$\boxed{4} - \boxed{1} = \boxed{}$$

4. Lazeht di kiepnә pierma cifra.

$$\boxed{2} + \boxed{2} = \boxed{}$$

$$\boxed{4} - \boxed{2} = \boxed{}$$

$$\boxed{1} + \boxed{3} = \boxed{}$$

$$\boxed{4} - \boxed{3} = \boxed{}$$

5. Lazeht di kiepnə pierma cifrət.

Vьdt.

1. Mənvert lev vənsite?

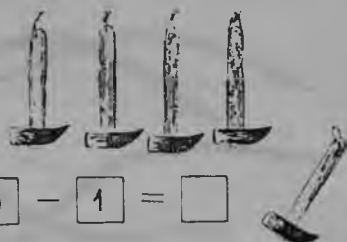
- 2. Log jorpolət.
- Log rik sagket.
- Log cifra.

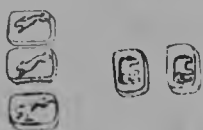
3. Kuht polə lev pajin, kuht polə lev vu|n, eht poləne lij kesk pajkest. Mənvert lev pukves polnətə?

$$\boxed{4} + \boxed{1} = \boxed{}$$

$$\boxed{5} - \boxed{1} = \boxed{}$$

$$\boxed{3} + \boxed{2} = \boxed{}$$

$$\boxed{5} - \boxed{2} = \boxed{}$$

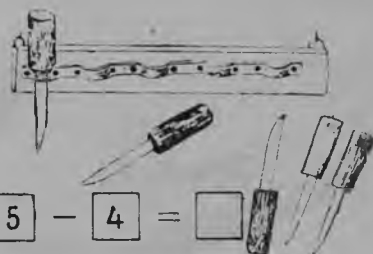
$$\boxed{2} + \boxed{3} = \boxed{}$$

$$\boxed{5} - \boxed{3} = \boxed{}$$

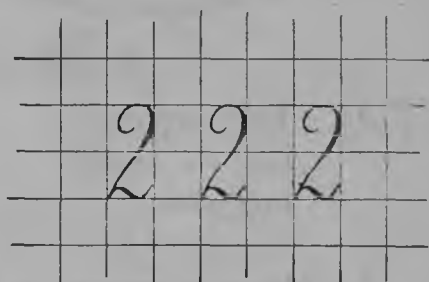
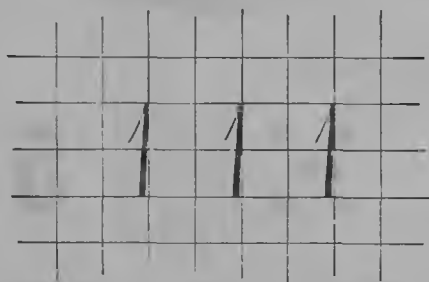

$$\boxed{1} + \boxed{4} = \boxed{}$$

$$\boxed{5} - \boxed{4} = \boxed{}$$

4. Lazeht di kerpnə pierma cifrət.

5. Kirjht cifrət.

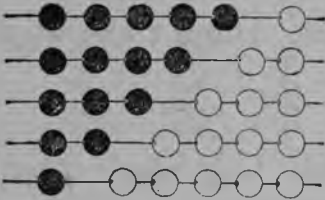
Log loge raja. .

1. Mənvərt lev nahpe?

2. Mənvərt lev judte?

3. Mənvərt lev logkem jorpolnətə jugke strəgəst? Vozeht menə vьdt i eht, neļ i kuht, kolm i kolm, kuht i neļ, eht i vьdt.

4. Log jorpolət. Log cifra.

5. Pier menə mogka cifra kalendarəst.

Ciert jorpolət i nāmət cifra luz.

6. Mənvərt lev ləstə?

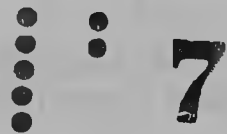
7. Mənvərt lev packe?

8. Vozeht menə kudt i eht; vьdt i kuht; neļ i kolm.

Mənvərt lev kvadratə jugke figurəst?

9. Log jorpolət. Log cifra. Ciert jorpolət i nāmət cifra luz.

10. Mənvərt lev tastnətə?

11. Mənvərt lev flagnətə?

12. Log kувкене. Vozəht menə kaħc; kieem i eht; kudd i kuht; vьdt i kolm; neј i neј.

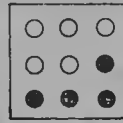
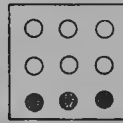
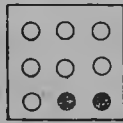
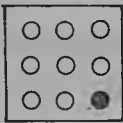

13. Log jorpolət. Log cifra. -Ciert jorpolət i Һamet cifra luz.

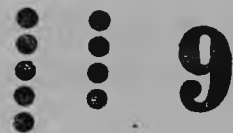
14. Mənvərt lev ləstə?

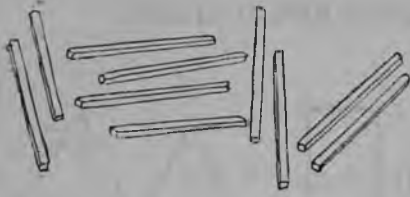
15. Mənvərt lev təјke?

16. Log jorpolət јugke ramkəst. Vozəht menə kaħc i eht; kieem i kuht; kudd i kolm; vьdt i neј.

17. Log jorpolət. Log cifra. Ciert jorpolət i Һamet cifra luz.

18. Log menā jenā lev mur-
nātā?

19. Lavt tənvert kuļ
tavtā.

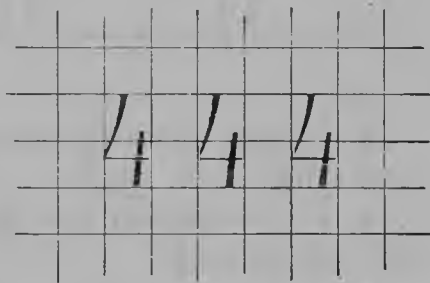
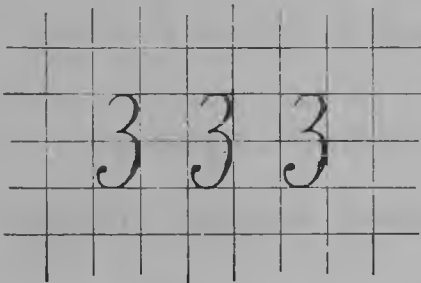
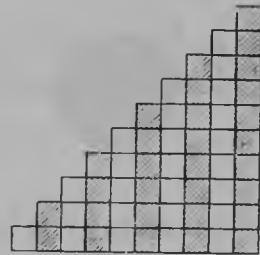
20. Ciert tənvert kuznātā.

21. Log jorpolāt. Log cifra. Ciert
jorpolāt i ņamet cifra luz.

22. Pej stualbāt kvadratān, koht lij
ciertma ciertāst.

Mənvert lij kvadratā jugke stualbāst?
Ciert mogka stualbāt. Pain pəjeļ evt
stualba.

23. Kirjiht cifrēt.

KVADRAT. VUIKUGLENK. KOLMUGLENK.

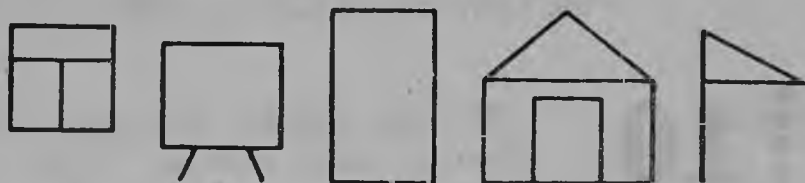

Kvadrat.

Vuikuglenk.

Kolmuglenk.

1. Vozeht menə kvadrat, vuikuglenk, kolmuglenk. Ciert menə mogka kvadratət, vuikuglenkət, kolmuglenkət.

2. Ciert menə kevken, lævd, uks, ajta, flag. Vozeht menə kvadratət, vuikuglenkət, kolmuglenkət.

3. Vozeht menə kvadrat, vuikuglenk, kolmuglenk. Pej mogka figura rik sagken.

4. Pej rik sagken jenə jugkenalsəm kvadratət, vuikuglenkət, kolmuglenkət.

5. Ciert menə kierdə miļt jenə jugkenalsəm kvadratət, vuikuglenkət, kolmuglenkət.

JORUP. PIEL JORUP.

Ėas vozehemus lev
p̄r jorup 1̄s̄s̄.

Teņk lij p̄r
jorup 1̄s̄s̄.

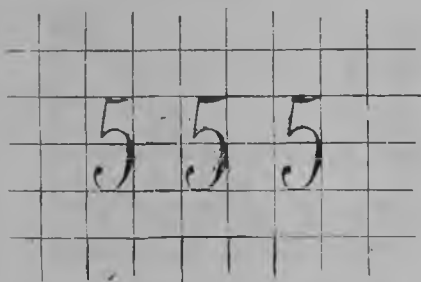
1. Višeht ciertm̄ el. Jurt, m̄n vjal vuaj cielked p̄r
jorups̄?

2. Ciert p̄r stokan i pier men̄ jen̄ jorup. Pej sinin
mogka figur̄t.

3. Pier jugkenals̄m poajnm̄ p̄ngin kuht jorup evtнал-
s̄met. Pier sin̄t rast. Namet kudtnals̄m pielen omp jorup.

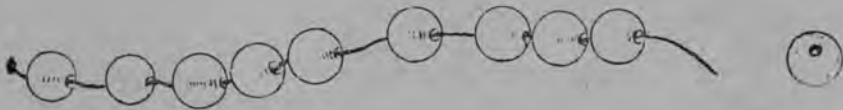
4. Kirjiht cifr̄t.

Lazehamus di kiepnamus evtā.

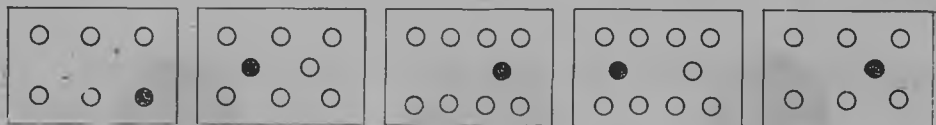
1. Lazeht saneguim:

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1$$

2. Kiepant saneguim:

$$10 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1$$

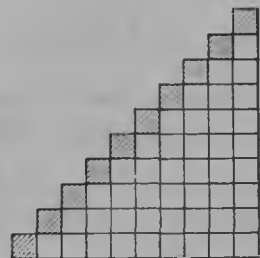

3. Mānvert lij jugke ramkest vīkīs polnetā? Di mānvert lij euahpēs polnetā? Mānvert lij pukves polnetā?

4. Jugke ramkest kiepant evte euahpes polaj. Mānvert kudtāj vīkīs polnetā jugke ramkest?

5. Lazeht di kiepant saneguim:

1+1	7+1	7-1
2+1	8+1	6-1
3+1	9+1	5-1
4+1	10-1	4-1
5+1	9-1	3-1
6+1	8-1	2-1

6. Eltā aļn ļaj 8 knigatā. Pejes vjal evt kniga. Mānvert lij ađt knigatā eltā aļn?

7. Eugkæst lejn 10 karandasə. Evt karandas voļtəs. Mənvərt kudtəj eugka karandasə?

8. $1+1$ $2+1$ $3+1$ $4+1$ $5+1$
 $2-1$ $3-1$ $4-1$ $5-1$ $6-1$

Lazehəmus di kiepnəmus kudtə.

1. Lazeht di kiepənt saneguim:

$2+2+2+2+2$ $10-2-2-2-2-2$

2. Lazeht di kiepənt saneguim:

$4+1+1$	$6+1+1$	$8+1+1$
$4+2$	$6+2$	$8+2$
$6-1-1$	$8-1-1$	$10-1-1$
$6-2$	$8-2$	$10-2$

3. Pejes tuel el 6 eiņles judtə di 2 cueges. Mənvərt judtə pukves pejes tuel el?

4. Logke manəst 2 manə kertəs. Mənvərt kudtəj ņuck manə?

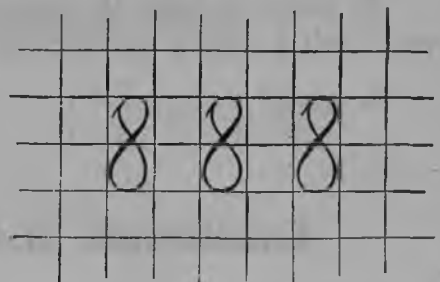
$5-1+2$	$5-1-2$	$5+1-2$
$3+1+2$	$4+2-1$	$2+2+2$
$6-2-2$	$2+2+1$	$6-2+1$

6. Pej kvadratən stualbət. stualbət.

7. Lazeht di ki.pənt saneguim.

$2+2$	$10-2$	$4+2+2$
$4+2$	$8-2$	$8-2-2$
$6+2$	$6-2$	$6+2+2$
$8+2$	$4-2$	$10-2-2$

8. Kirjiht cifrät.

9. Lazeht di kiepant saneguim.

$$1+2+2+2+2$$

$$9-2-2-2-2$$

10.

$$5+1+1$$

$$1+2+2$$

$$8-1-2$$

$$5+2$$

$$3+2+2$$

$$7+2-1$$

$$7-1-1$$

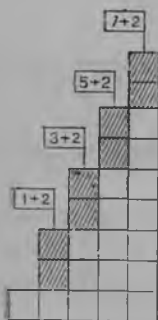
$$7-2-2$$

$$5+2+1$$

$$7-2$$

$$5-2-2$$

$$6+1-2$$

11. Pej kvadratøn stualbæt. Ciert teit stualbæt
Lazeht di kiepant saneguim:

$$1+2$$

$$5+2$$

$$9-2$$

$$5-2$$

$$3+2$$

$$7+2$$

$$7-2$$

$$3-2$$

12.

$$7+1-2$$

$$7-2-1$$

$$7-1+2$$

$$8-1-2$$

$$8+1-2$$

$$6+2-1$$

$$5+2-1$$

$$3+1+2$$

$$8-2+1$$

$$4+1+2$$

$$8-2-1$$

$$6-1+2$$

13.

$$5-1+2$$

$$7-1-2$$

$$2+1+2$$

$$5+1+2$$

$$8-2-2$$

$$1+1+2$$

$$7-2+1$$

$$6-1-2$$

$$4+2+1$$

$$6-2+1$$

$$6-2-1$$

$$4+1-2$$

$$5+1-2$$

$$3+2+2$$

$$4+2-1$$

$$8-2-2$$

Lazehamus di kiepnamus kolmā.

1. Lazeht di kiepant sanegum:

$3+1+2$

$6+1+1+1$

$9-1-1-1$

$3+3$

$6+1+2$

$9-1-2$

$6-1-2$

$6+2+1$

$9-2-1$

$6-3$

$6+3$

$9-3$

2. Lazeht di kiepant sanegum:

$1+1+2$

$4+2+1$

$7+1+2$

$1+3$

$4+3$

$7+3$

$4-1-2$

$7-1-2$

$10-2-1$

$4-3$

$7-3$

$10-3$

3. $2+1+2$

$5+1+1+1$

$8-1-1-1$

$2+3$

$5+1+2$

$8-1-2$

$5-1-2$

$5+2+1$

$8-2-1$

$5-3$

$5+3$

$8-3$

4. $7+3-2$

$6+3-2$

$8-2-3$

$8-3+2$

$3+3+2$

$7-3+2$

$8+1-3$

$7-2+3$

$7+2-3$

$7-2+3$

$8-3-1$

$6+2-3$

$6-3+2$

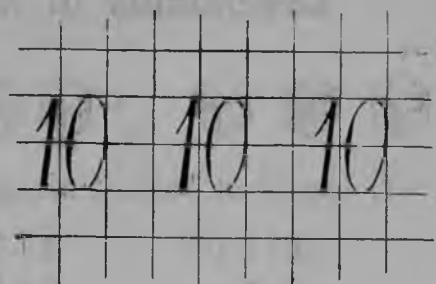
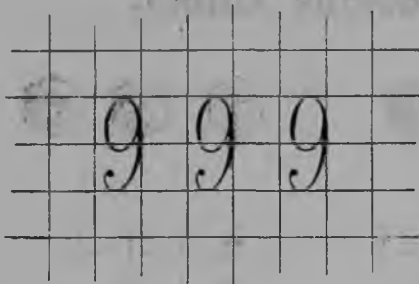
$8+2-3$

$7-1-3$

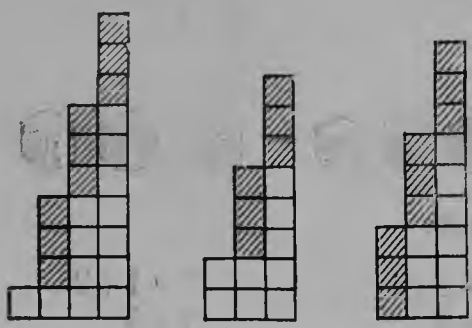
$3+2+3$

5. Postas 4 euahpās leip di 3 viļķis leip. Mānvert pukves postās leipā?

6. Mait ostāst ļaj 8 stoknētā maitē. Jugķis 3 stokan maitē. Mānvert kudtāj maitē mait ostjā?

7. Kirjiht cifrēt.

8. $1+3$ $10-3$
 $4+3$ $7-3$
 $7+3$ $4-3$
9. $2+3$ $3+3$
 $5+3$ $6+3$
 $8-3$ $9-3$
 $5-3$ $6-3$

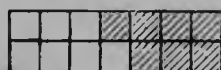
10. $9-1-3$ $8-2+3$ $7+3-1$ $4+2+3$
 $5+2+3$ $9-2+3$ $8-1+3$ $9-3-3$
 $7-1+3$ $10-1-3$ $9-3-2$ $5+3+2$
11. $10-2-3$ $4+1+3$ $9+1-3$ $8-3-2$
 $8+2-1$ $10-3+2$ $7+1+2$ $6+2-3$
 $9+1-2$ $6+1+2$ $10-2-2$ $7+3-2$
12. $5+1+3$ $4+3+2$ $5+3+1$ $8-1-3$
 $7+2+1$ $8-1+2$ $9-2-1$ $7-3+2$
 $4+3-2$ $2+3+3$ $5+3-2$ $2+2+3$

KIEMUS MI EVTĀĻ LOGKJUVĀ.

1. $5+2$ $9-2$ $4+3$ $6+3$ $10-2$
 $10-3$ $7-1$ $9+1$ $10-1$ $5+3$
 $6+1$ $6+2$ $8-2$ $5+1$ $7-3$
2. $7+3$ $6-3$ $8+1$ $9-1$ $8-3$
 $8-1$ $8+2$ $9-3$ $6-2$ $7+1$
 $4+2$ $7-2$ $7+2$ $3+3$ $6-1$

3. Ciert menā kvadrat, viikuglenk, kolmuglenk.

Lazehæmus di kiepnæmus nele.

$$\begin{array}{l} 1 + 4 \quad 4 + 1 \\ 5 - 4 \quad 5 - 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 + 4 \quad 4 + 2 \\ 6 - 4 \quad 6 - 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3 + 4 \quad 4 + 3 \\ 7 - 4 \quad 7 - 3 \end{array}$$

1. Ciert mogka eueksæt kvadratæn. Log eænma cifræt:

2.	$4 + 2 + 2$	$5 + 2 + 2$	$6 + 2 + 2$
	$4 + 4$	$5 + 4$	$6 + 4$
	$8 - 2 - 2$	$9 - 2 - 2$	$10 - 2 - 2$
	$8 - 4$	$9 - 4$	$10 - 4$

3.	$4 + 1 + 4$	$8 - 2 - 4$	$3 + 2 + 2$	$1 + 4 + 3$
	$4 + 4 + 2$	$8 - 4 + 2$	$3 + 4 + 3$	$6 - 4 + 3$
	$6 + 1 - 4$	$6 - 3 + 4$	$7 - 2 - 2$	$3 + 4 - 2$
	$10 - 2 - 4$	$8 - 1 - 4$	$7 - 4 + 3$	$9 - 4 + 3$

4.	$7 + 2 - 4$	$6 + 3 - 4$	$9 - 3 - 4$	$3 + 2 - 4$
	$3 + 3 + 4$	$8 - 2 + 4$	$2 + 4 + 3$	$7 - 2 - 4$
	$8 + 2 - 4$	$7 + 3 - 4$	$7 - 3 + 4$	$2 + 4 + 2$
	$2 + 4 + 4$	$8 - 4 + 3$	$6 + 4 - 3$	$9 - 3 + 4$

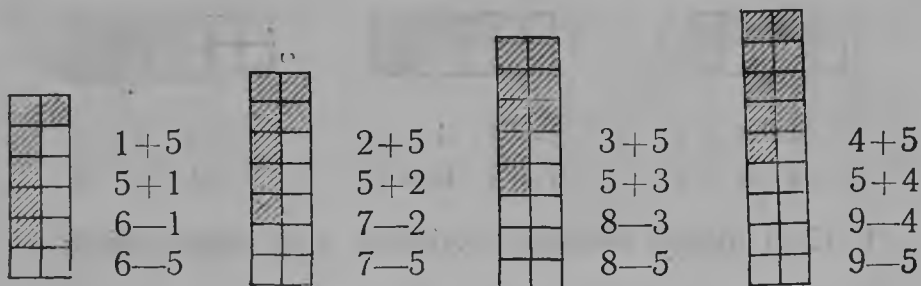
5. Evt olkæst koskæv 5 ku], a numpæn olkæst koskæv 4 ku].
Mænvert pukves kosk kule?

6. Sunest ļaj 10 flagjeneæ, 4 flagja kiskjin. Mænvert flag-
jeneæ kudtþj?

7.	$4 + 4 - 3$	$7 - 2 + 4$	$7 - 4 + 1$	$5 + 2 - 4$
	$7 - 2 - 3$	$6 + 4 - 2$	$6 + 2 - 4$	$3 + 4 + 2$
	$10 - 4 - 2$	$8 - 3 - 4$	$8 + 1 - 4$	$10 - 4 + 1$
	$8 - 3 + 4$	$6 - 2 + 4$	$7 - 1 + 4$	$9 + 1 - 4$

8.	$7 - 4 + 2$	$10 - 4 + 3$	$5 + 4 - 3$	$4 + 4 - 2$
	$10 - 3 - 4$	$6 + 4 - 1$	$10 - 4 - 3$	$6 - 1 - 4$
	$6 - 1 + 4$	$7 - 1 - 4$	$5 - 2 + 4$	$3 + 3 - 4$
	$7 + 1 - 4$	$7 - 4 + 1$	$10 - 4 + 2$	$5 - 1 + 4$

Lazehəmus di kiepnəmus vədə.

1. Kiz ciertəm əl di log eənma cifrət.

<p>2. $5+1+4$ $5+2+3$ $5+3+2$ $5+4+1$ $5+5$</p>	<p>$10-4-1$ $10-2-3$ $10-3-2$ $10-4-1$ $10-5$</p>
--	--

<p>3. $1+5-2+5$ $9-5+3-5$ $5+5-2-5$ $2+5+3-5$</p>	<p>$3+5-2-5$ $4+5-1-5$ $10-5-3+5$ $7-5+4-5$</p>	<p>$8-5+4+3$ $1+4+5-3$ $7-4+5-2$ $2+4+3-5$</p>
--	--	---

4. Evt kiedəst lev vədt ciep. Mənvərt lij ciehəə kuhtən kiedəst.

5. Ehtən listəst vəjdtə 8 flagjeneə, 5 flagjeneə korəs evt-saja. Mənvərt flagjeneə eja korma?

<p>6. $8-3+5$ $7-5+3$ $9-5-2$</p>	<p>$8-1-5$ $3+5-4$ $7+3-5$</p>	<p>$6+3-5$ $5+5-4$ $4+5-2$</p>	<p>$10-5+3$ $3+5-2$ $6-4+5$</p>
<p>7. $9-1-5$ $1+2+5$ $8-5+2$</p>	<p>$1+3+5$ $7-1-5$ $7+2-5$</p>	<p>$1+4+5$ $8-4+5$ $6+3-5$</p>	<p>$5+5-3$ $4+3-5$ $7-5+2$</p>

8. Tuej əln lev 3 klejbankja. Skopəst lev vjal 5 klejbankja. Mənvərt lij pukves klejbankjeneə?

9. Nəmhəs 9 poməvərcnitə. Vulkes 5 kirji. Mənvərt kudtəj poməvərcnitə?

TENK.

1. Pej viškis pomə vuelə tenkət 1 kopejka, 2 kopejka, 3 kopejka, 5 kopejka di 10 kopejkatə. Vulhanьne karandas kizin ciert jugke tenka eəd pomə di ɳamhə ciertma tenkat kər pomə el di pier jugke tenka evtəvtə.

2. Mən kolsə lij karandas?

3. Mən kolsə lij vədtnes?

4. Mən kolsə lij tetratkə? 5. Mən kolsə lij kirjihim pedьne?

6. 5 kopejka di vjal 3 kopejka,—mənvert ɳane pukves kopejkatə?

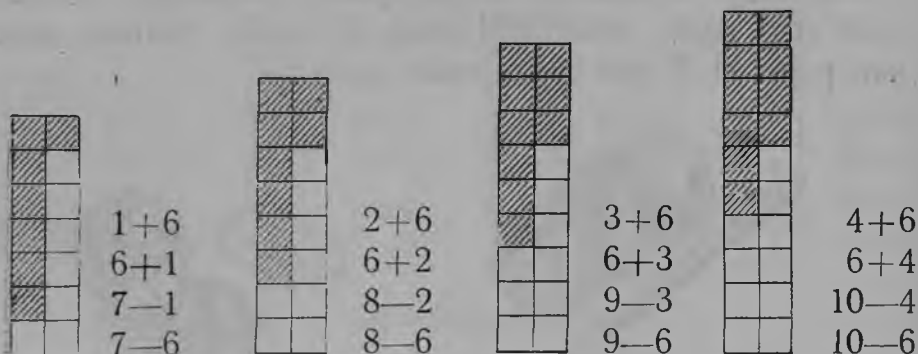
7. 3 kopejka di 2 kopejka di 5 kopejka,—mənvert ɳane pukves kopejkatə.

KIEMUS MI EVTƏĹ LOGKJUVƏ.

1.	2+4	2+5	1+4	6+4	8—5
	7—5	7—4	6—5	1+5	5+5
	5+4	3+4	4+4	4+5	10—4
	8—4	10—5	3+5	9—4	9—5

2. 3 kopejka di 5 kopejka di 1 kopejka,—mənvert ɳane pukves kopejkatə?

Lazehəmus di kiepnəmus kudtə, kiemə, kavcə di evcə.

1. Kiz ciertəm el di log eənma cifrət.

2.	$7+1$	$7+2$	$7+3$	$8+1$	$8+2$
	$1+7$	$2+7$	$3+7$	$1+8$	$2+8$
	$8-1$	$9-2$	$10-3$	$9-1$	$10-2$
	$8-7$	$9-7$	$10-7$	$9-8$	$10-8$

3.	$9+1$	$10-9+6$	$10-7+6$	$10-8$
	$1+9$	$9-7+8$	$9-8+9$	$9-8$
	$10-1$	$10-8+6$	$10-6+5$	$10-9$
	$10-9$	$9-8+7$	$9-7+6$	$9-6$

4. Pejes eugkne 2 aleh karandazət di 8 rupsis karandazət. Mənvərt səntə karandazə eugkəst?

5. Korma lev 10 tule. Sinən lij 7 sur tule, di mağmusa lev uc tueja. Mənvərt lij uc tuejnetə?

6.	$6+1+3$	$6+2-5$	$7+2-4$	$3+5-6$
	$10-6+5$	$10-5+2$	$10-4-5$	$10-9+5$
	$7+3-6$	$6+3-4$	$7+1-3$	$1+7-5$
7.	$9-6+5$	$9-5+3$	$9-4+5$	$10-7+5$
	$6+4-7$	$8-6+5$	$8-7+9$	$2+8-9$
	$9-3+4$	$2+7-4$	$3+6-5$	$8-5+7$
8.	$8-5+6$	$10-7+4$	$10-9+7$	$2+7-6$
	$9-8+5$	$7-4+5$	$7-6+8$	$8-7+6$
	$4+6-5$	$9-6+4$	$2+6-5$	$1+9-5$

VUIK IA MOHĶ EHKĒ.

Vujik euhkē.

1. Ciert levtā miļt jenamp vujik euhksetā. Kovāst p̄rs di vozeht vujik euhkē.

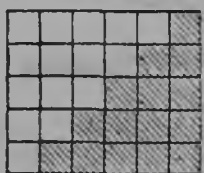
MohĶ euhkē.

2. Ciert jenamp mohĶ euhksetā. Kovāst p̄rs di vozeht mohĶ euhkē.

MERDĀMUS METRĀN.

1. Vaļt metra di merād saļt. Merād saļt 1 metra, 2 metra.
2. Merād nur kukevādenāš 3 metra.
3. Merdās 3 metra pumālein di vjal 5 metra. Mānvert pukves merdās metrātā?
4. 9 metrāst vijkislein kiskis 5 metra. Mānvert mertātā vjal kudtāj?
5. Ehtān kuskāst lij 6 metra straņ, a numpen kuskāst lij 4 metra. Mānvert lij pukves straņ kuhtān kuskāst evtsaje?
6. 7 metrāst lein kurās poseresnek ja fartāh. Poseresneke kurjovā 5 metra. Mānvert leine kurjovā fartken?
7. Tujpertāst lev 2 luvd. Kuke lij eht luvt 4 metra, a nump luvt lij 6 metra. Mānvert lij pukves metrātā kuhtān luvdāst?
8. 8 metrāst luvd tuejsās tueļ di skamji. Tuelin vādte 3 metra. Mānvert metrātā vājkā skamjet?

Vəsmus logəst mantə lev cifra.

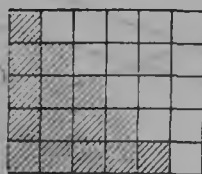
$5 + ? = 6$

$4 + ? = 6$

$3 + ? = 6$

$2 + ? = 6$

$1 + ? = 6$

$? + 5 = 6$

$? + 4 = 6$

$? + 3 = 6$

$? + 2 = 6$

$? + 1 = 6$

1. Kiəm tiht saje kirjiht menə cifra.

2. $5 + ? = 7$ $2 + ? = 7$ $? + 2 = 8$ $? + 6 = 8$

$3 + ? = 7$ $4 + ? = 7$ $? + 4 = 8$ $? + 7 = 8$

$1 + ? = 7$ $6 + ? = 7$ $? + 1 = 8$ $? + 5 = 8$

3. $7 + ? = 9$ $? + 1 = 9$ $? + 3 = 10$ $? + 2 = 10$

$2 + ? = 9$ $? + 3 = 9$ $6 + ? = 10$ $4 + ? = 10$

$6 + ? = 9$ $? + 5 = 9$ $? + 7 = 10$ $? + 9 = 10$

4. Kolmin tenkəst pej 9 kopejkata.

5. Nelin tenkest pej 10 kopejkata.

6. Pej rik sagken mogka figurət. Jenaga rik sagke vək jugke figurjenə?

$2 + 2$

$2 + 2 + 2 + 2$

$3 + 3$

$4 + 4$

$2 + 2 + 2$

$2 + 2 + 2 + 2 + 2$

$3 + 3 + 3$

$5 + 5$

KIƏMUS MI EVTƏL LOGKJUVƏ.

1. $2 + 6$ $8 - 7$ $1 + 8$ $10 - 6$ $7 - 6$

$9 - 7$ $3 + 6$ $10 - 7$ $1 + 7$ $2 + 7$

$1 + 9$ $2 + 8$ $4 + 6$ $9 - 8$ $8 - 6$

$10 - 8$ $10 - 9$ $9 - 6$ $1 + 6$ $3 + 7$

2. Ciert menə vuik euhkə, mohk euhkə.

3. Mantə tenkən vuaj pejed 10 kopejkata?

Numpsimus.

1. Evt'yn v'bjim port'yn kiasha lev 5 jerk, a numpen 3 jerk. M'navert lij kiasha kudt'yn port'en jerke?

2. Kooperativ'est lijen 10 soajm'et'. 8 soajm'et' ent'ys artlet. M'navert soajm'et' vjal kudt'ej?

3. Korman riphin ujt' 2 metra v'jksisleine, a eaļmeist'əmleinin 6 metra. M'navert ujt' leine pukves korman riphin ja eaļmeist'əmleinin?

4. Vust'as 7 metr'at' pum'alein. 3 metr'ast kur'as pod'ask oļke. M'navert metr'at' kudt'ej vjal?

5. Parna vuen'ev evt peiv kudt'yn peiv'ast. M'navert peiv'e sij opnuv'ev aht'en?

6. Jenaga peiv'e lij kizmid't' peiv'ast? Jenaga peiv'e rovho-s'ed kizmid't' peiv'ast?

7. Rupsis ugļ guejka parna l'khken 3sur tast di 6 uc tas-t'at. M'navert sij l'khken pukves tast'n'et'?

8.	$4+2-3$	$6-4+5$	$4+3-6$	$7-2+3$
	$9-3+4$	$7+3-2$	$8-4+5$	$6+2-7$
	$5+4-2$	$8-5+6$	$5+5-6$	$1+8-5$
	$10-7+5$	$8+2-4$	$9-6+4$	$7-5+6$

9.	$5+2-3$	$4+4-3$	$1+9-5$	$2+8-3$
	$8-2-5$	$1+5-2$	$7-4+7$	$10-9+6$
	$2+4+3$	$3+3+4$	$9-7+8$	$9-8+7$
	$7+2-4$	$1+7-6$	$10-8+7$	$4+6-3$

10.	$3+4-5$	$8-7+6$	$4+5-7$	$2+8-4$
	$8-5+6$	$2+6-4$	$10-6+4$	$5+4-8$
	$1+9-7$	$3+5-6$	$2+5-6$	$9-5+6$
	$9-4+5$	$9-6+7$	$4+6-9$	$2+7-4$

1	3	4
4	1	3
3	4	1

1	3	5
4	3	2
4	3	2

4	3	
2		3
4	2	

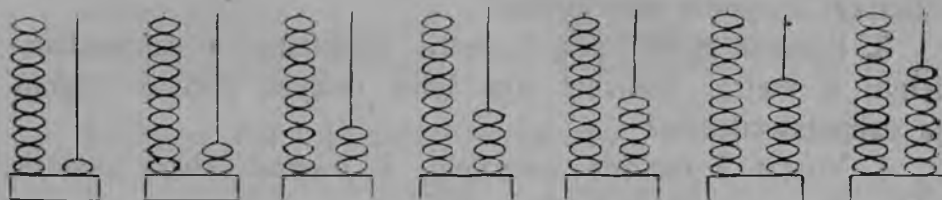
3	1	5
	3	
		2

11. Lazeh'a cifr'at poaļt'a di stualb'e.

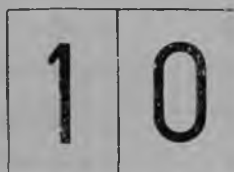
12. Mant'a cifra eļ'a kirjih'a?

CIFRATIHTMUS, LAZEHĀMUS DI KIEPNĀ- MUS 20 RAJA.

Logk i kirjihāmus cifrāt.

1. Mānvert jugke kuhtin straņāst logkām polnātā?
2. Vozeht ciertmā el di cieļk menā numpnala: logk ja kolm logkām polnātā, logk ja kieem logkām polnātā, logk ja vūdt logkām polnātā.
3. Cieļk menā numpnala: logk ja kahc logkām polnātā, logk ja ahc logkām polnātā, kuht logk logkām polnātā.
4. Kor 10 rik sagke evtsaje. Vozeht menā logk rik sagke ja 6 rik sagkjeneā. Cieļk menā tēn nomer. Vozeht menā di cieļk numpnala: logk ja neļ rik sagke, logk ja kuht rik sagke, logk ja ahc rik sagke.
5. Pej logkin di numpsaje rik sagke nomar: kuhtāmplogk, vūdtāmplogk, ehtāmplogk, kolmāmplogk, kieāmplogk.

6. Pŗjorupŗs ciŗra saje kirjih̄t modta ciŗra. Log di kirjih̄t sihtāne cifrāt. Pej taina cifrin logā evtsaje di pej evtāvtā rik sagke.

7.	10+2	9+10	16—6	15—10	1+10
	10+7	3+10	18—8	19—10	10+ 5
	10+4	5+10	17—7	14—10	8+10
	10+6	8+10	13—3	12—10	10+10
8.	10+3	7+10	19—9	18—10	12— 2
	10+9	6+10	14—4	11—10	17—10
	10+1	4+10	11—1	16—10	16— 6
	10+8	2+10	15—5	13—10	20—10

Lazehamus di kiepnamus mənhanəne pəje! logk cifrətə.

I.

1. Rupsis kovas ehtyn sajest arəj 12 pejvə, a numrən sajest arəj 9 peivə. Mənvərt pejvə arəj rupsis kovas kuhtyn sajest?

2. Kosktyś 15 kilogrammə kule kuhtyn rodəst. Ehtyn rodəst ļaj 3 kilogrammə. Mənvərt ļaj kule numrən rodəst?

3.	3+2	4+3	5+2	6+2	7+1
	13+2	14+3	15+2	16+2	17+1
	3+3	4+4	5+3	6+3	7+2
	13+3	14+4	15+3	16+3	17+2

4.	8-2	9-4	6-2	17-2	18-3
	18-2	19-4	16-2	17-4	15-3
	8-4	9-6	6-3	17-3	19-3
	18-4	19-6	16-3	17-5	14-3

5. Kuļsly artləst rovhusin 11 olmolmnetə di 8 nəznətə. Mənvərt olmnetə rovhusin artləst?

6. 17-əst viercəst siblhəsə lij portəne piengət 5 vierc. Mənvərt vjal viercə kudtəj?

7.	12+3	15+2	13+4	16+2	13+6
	12+4	16+2	11+5	15+3	14+5
	12+5	17+2	15+1	14+4	15+4
8.	17-2	19-6	13-2	17-5	17-4
	17-3	19-5	14-3	16-4	18-3
	17-4	19-4	15-4	15-3	19-2

9. Klass moznəm guəjka vьjtə 12 listə rupsis pumə di 7 listə vļkis pumgetə. Mənvərt pukves pumgetə vьjtə klass moznəm guəjka.

10. 10-in metrəst ləvtin tuejsəs skamjat di tulet. Skamjat vьjtə 4 metra ləvtə. Mənvərt vьjtə metrətə tulet?

II.

1. Pьазрьnem kolhosə pьnem sajest vəsmusə kirjihovə 2 piras, da vjal kirjihovin 18 pirsətə. Mənvərt pirsətə kirjihovin kolhosə?

2. Єугкәст җай 20 кубкенеә. Воҗтәс 4 кубкене. Мәнвәрт кудтәј кубкенеә єугкәст?

3.	19+1	15+5	18+2	10—3	20—6
	11+9	13+7	12+8	20—3	20—8
	16+4	18+2	13+7	10—7	20—5
	14+6	17+3	17+3	20—7	20—9

4. Пәрнә логкин 8 лistä од книгәст. Кудтәј вјал логкәд 12 лistä. Мәнвәрт пуквәс лия лistä книгәст?

5. Єугкәст җай 20 кирҗиһем рувдҗонетә. Теин рувдҗонәң 18 рувдҗонетә ентес парнәјт. Мәнвәрт җоненәтә кудтәј.

6.	17+ 3	14+ 6	20— 5	20—11
	3+17	6+14	20—15	20—13
	20— 3	20— 6	20— 8	20—16
	20—17	20—14	20—18	20—19

7.	14+3—5	15+5—7	4+16—8
	18—2—4	20—8+4	20—17+5
	12+7—3	11+9—6	2+18—7

8.	5+?=20	19+?=20	8+?=20
	17+?=20	7+?=20	16+?=20
	2+?=20	12+?=20	3+?=20

III.

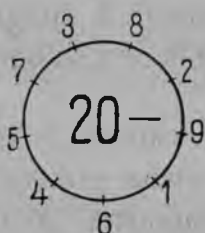
1. Артеҗ куарәј 8 маҗсәтә ди вјал 11 маҗсәтә. Мәнвәрт пуквәс куарәј артеҗ маҗсәтә.

2. Пум аҗн лия 15 пулнәтә. Фәртке недтәс 12 пулнәтә. Мәнвәрт пулнәтә кудтәј пумге ел.

3.	6+ 1	2+ 6	3+15	2+14	3+13
	6+11	2+16	3+12	4+13	5+12
	7+ 2	4+ 5	3+14	7+11	8+11
	7+12	4+15	3+16	1+18	6+12

4.	18— 2	15— 2	19—13	16—12	19—17
	18—12	15—13	19—14	17—12	18—11
	16— 3	15— 3	19—15	18—12	17—13
	16—13	15—12	19—16	19—12	16—14

5. $14 - 12 + 15$ $15 - 11 + 16$ $19 - 14 + 15$
 $18 - 13 + 12$ $6 + 14 - 18$ $16 - 13 + 12$
 $17 - 12 + 14$ $19 - 16 + 15$ $3 + 17 - 11$
 $19 - 15 + 12$ $20 - 17 + 14$ $19 - 12 + 13$
6. $? + 13 = 16$ $12 + ? = 16$ $? + 15 = 18$
 $? + 12 = 17$ $14 + ? = 19$ $? + 12 = 19$
 $? + 11 = 15$ $13 + ? = 17$ $? + 13 = 15$

7. Lazeht di kiepent pyr jorup cifrət.

Zadaea kuht valtmusəst.

1. Jenaga ļaj tenke? Jenaga voļtən antmusə? Mən kolsə lij poetmarka?

2. Pujhcəst voļtən vəsmusə 15 kilogrammə kule da vjal 2 kilogrammə, di kudtəj vjal pujhca 3 kilogramm. Mənvərt ļaj pukves kule pujhcist?

3. Nur ļaj kuhkevədənəš 20 metrətə. Nurəst jedtəs 2 kušk. Eht lij kuke 12 metretə, a nump lij 3 metrə. Mənvərt nurə kudtəj?

4. Mjehcləne entš kooperativə 20 marka vuerev kuazet di sulet ustš 2 marka di kerosina ustš 5 marka. Mənvərt sost tenke kudtəj vjal ieaš?

VISTĀMUS.

1. Vistām vaļ leheen gīra puk evtsajest:

1 kilogramm 2 kilogramm
 2 kilogramm 5 kilogramm
 10 kilogramm

2. Vised menā 1 kilogramm leipā di 1 kilogramm sule di 1 kilogramm pūlhezet. Mi tegkaj jenāmus saje? Mantā gīraguim uaj vistād 8 kilogrammā? 9 kilogrammā? 7 kilogrammā?

3. Vised visaguim kedik evt kilogrammā, 2 kilogrammā pieļ kilogrammā.

4. Ustān 2 kilogramm sahrētā, 5 kilogramm javā di 3 kilogrammā sūnēt. Mānvērt vistās pukves pormētā?

5. Viercāst ļaj 16 kilogramm javā. Migkis 5 kilogramm javā. Mānvērt kudtāj javā?

6. Vised kiedān evt kilogramm kartofele di kiheel vistād vis aļn. Vised kiedin pieļ kilogrammā sule di kiheel vistād vis aļn.

KIEMUS MI EVTĀĻ LOGKJUVĀ.

1. $10+8$ $12+3$ $14+6$ $3+17$ $4+13$
 $16-6$ $18-5$ $20-8$ $20-11$ $19-15$

2. Plakat dit vādt pierād 13 euahrās bukvatā di 7 rupsis bukvatā. Mānvērt pukves bukvatā pierād vādt?

Lazehāmus di kiepnāmus mānmāne pājel logk cifrētā.

I.

1. $8+?=10$ $?+3=10$ $2+?=10$ $?+6=10$
 $7+?=10$ $?+5=10$ $4+?=10$ $?+3=10$
 $6+?=10$ $?+9=10$ $1+?=10$ $?+8=10$

2. $10-?=5$ $10-?=2$ $17-?=10$ $15-?=10$
 $10-?=3$ $10-?=6$ $13-?=10$ $18-?=10$
 $10-?=8$ $10-?=9$ $19-?=10$ $16-?=10$

3.	$9+1+7$	$7+3+5$	$5+5+4$
	$8+2+4$	$1+9+6$	$4+6+3$
	$6+4+1$	$3+7+7$	$2+8+9$

4. $2+2+2+2+2+2+2+2+2+2$
 $20-2-2-2-2-2-2-2-2-2$

5.	$5+5+5+5$	$2+4+4+4+4$
	$20-5-5-5$	$18-4-4-4-4$

6.	$1+3+3+3+3+3+3$
	$19-3-3-3-3-3-3$

II.

1. Evt kušsłəm sajest kirjihovin artla 9 kušsłjetə, di numpin vjal 5 kušsłəj. Mənvərt pukves kirjihovin kušsłjetə artla?

2. Eugkəst lev 13 karandasə. 4 lev aleh, jaras lev rupsis. Mənvərt lij rupsis karandasə eugkəst?

3.	$9+1+1$	$9+1+2$	$9+1+3$
	$9+2$	$9+3$	$9+4$
	$11-1-1$	$12-2-1$	$13-3-1$
	$11-2$	$12-3$	$13-4$

4.	$9+1+4$	$9+1+5$	$9+1+6$
	$9+5$	$9+6$	$9+7$
	$14-4-1$	$15-5-1$	$16-6-1$
	$14-5$	$15-6$	$16-7$

5.	$9+1+7$	$9+1+8$	$9+1+9$
	$9+8$	$9+9$	$9+10$
	$17-7-1$	$18-8-1$	$19-9-1$
	$17-8$	$18-9$	$19-10$

6.	$9+5-12$	$18-9+2$	$9+6-13$
	$16-7+3$	$9+4+6$	$17-8+9$
	$15-6+8$	$12-3+5$	$9+7-14$

7.	$9+8-15$	$9+2+8$	$13-4+6$
	$9+9+2$	$14-5+4$	$9+3+8$
	$16-5-2$	$17-5-3$	$15-2-4$

8. Sajma pophən 5 n̄gk̄s, 4 vueskan, ja 3 suevəl. Mənvert pophən pukves kule sajma?

9. Gruppəst lev 17 ok̄avrarnətə. Sinən lev 8 parsəneə. Mənvert lij gruppəst ok̄avrarnijtnetə?

10. 9-ьн ok̄avrarnən lev tasta. Sūrmus vjal pədt̄j 8 tastnətə. Mənvert lev adt ok̄avrarnьн tastnətə?

III.

1. Eļtə aļn orin 8 knigatə. Tog pejes vjal 7 knigatə. Mənvert lij adt eļtə aļn knigatə?

2. Rupsis ugļ guəjka parna kopeen tenke 13 maṛke. Vьdə marka ustьn plakata. Mənvert tenke kudt̄j vjal?

3.	$8+2+1$	$8+2+2$	$8+2+3$
	$8+3$	$8+4$	$8+5$
	$11-1-2$	$12-2-2$	$13-3-2$
	$11-3$	$12-4$	$13-5$

4.	$8+2+4$	$8+2+5$	$8+2+6$
	$8+6$	$8+7$	$8+8$
	$14-4-2$	$15-5-2$	$16-6-2$
	$14-6$	$15-7$	$16-8$

5.	$8+2+7$	$9+1+7$	$17-9$
	$8+9$	$9+8$	$17-8$

6.	$8+6-12$	$8+5+7$	$8+7-13$
	$9+7-8$	$9+6-7$	$9+5-6$
	$8+9-14$	$8+8-11$	$8+4+7$
	$8+3+9$	$9+8-15$	$9+4-5$

7.	$14-?=8$	$11-?=8$	$15-?=8$
	$8+?=16$	$17-?=9$	$8+?=13$
	$16-?=9$	$8+?=15$	$17-?=8$

8. Eht arteļ entь vəncvalmsimsaja 6 pudcə, nump arteļ ente 2 pudcə di kualmant arteļ ente 4 pudcə. Mənvert puazə enten pukves artliguim?

9. Vuespəji ente 8 listə viļkis pumgətə di 6 listə rupsis pumgətə. 12 listən parna pierьn flagnətə. Mənvert pumgətə kudt̄j?

IV.

1. Evt mait ostja eogæ 7 stoknætæ maitæ, a nump mait ostja eogæ 6 stoknætæ maitæ. Mænvert lij stoknætæ maitæ kuhþyn mait ostæn?

2. Viercæst ļaj 12 kilogramm siblhæsæ. Migþyn 5 kilogramm siblhæsæ. Mænvert siblhæsæ kutěj?

3.	7+3+1	7+3+2	7+3+3
	7+4	7+5	7+6
	11-1-3	12-2-3	13-3-3
	11-4	12-5	13-6

4.	7+3+4	7+3+5	7+3+6
	7+7	7+8	7+9
	14-4-3	15-5-3	16-6-3
	14-7	15-8	16-9

5.	8+7	7+8	9+7	7+9
	15-7	15-8	16-7	16-9

6.	7+5-3	7+8-6	11-4+6
	7+7-6	7+9+4	16-9+7
	7+6-5	13-6+5	12-5+8
	7+4-2	15-8+9	14-7+4

V.

1. Tujpærtæst ļaj 6 lævd. Ustþyn vjal 8 lævdæ. Mænvert lij adt tujpærtæst lævdæ?

2. 12 metræst stranæst jedtæs 7 metrætæ. Mænvert metrætæ stranæ kudtěj?

3.	6+4+1	6+4+2	6+7	6+8
	6+5	6+6	7+6	8+6
	11-1-4	12-2-4	13-6	14-6
	11-5	12-6	13-7	14-8

4.	6+9	5+6	5+7	5+8	5+9
	9+6	6+5	7+5	8+5	9+5
	15-6	11-5	12-5	13-5	14-5
	15-9	11-6	12-7	13-8	14-9

5.	4+7	4+8	4+9	3+8	3+9
	7+4	8+4	9+4	8+3	9+3
	11—4	12—4	13—4	11—3	12—3
	11—7	12—8	13—9	11—8	12—9
6.	2+9	11—8+9	13—7+6	13—9+7	
	9+2	6+9—8	2+9—8	5+7—9	
	11—2	13—7+9	12—8+9	14—8+5	
	11—9	5+6—9	3+8—7	3+9—6	

7. Tetradest di 2 poetmarke mögksən 11 kopejkətə. Eht poetmarka lij 5 kopeika, a nump lij 1 kopeika. Mən kolsa lij tetrad?

8. Aļkij egəst vəsmus gruppəst ļaj 6 oktavrapnətə. Ađt sinəd lev 15. Mənvərt lasən gruppə oktavrapnətə?

MƏRDƏMUS LITRƏN.

1. Evt karət ostje eogə 9 litrətə kerasinə, a nump karət ostje eogə 7 litrətə kerasinə. Mənvərt lij litrətə kuhtən ostjest kerasinət.

2. Evt sulə voləs litrə kerasinətə, a numpa voləs pielj litrətə. Mənvərt lij kerasinətə kuhtən suləst?

3. Kəlmin kudtpeivəst onmalət 20 litrətə kerasinə. Vəsmus kudtpeivəst onmalət 8 litrətə, a numpən kudtpeivəst onmalət 6 litrətə. Mənvərt lev onən kerasinətə kualmant kudtpeivəst?

4. **Litrəst lij 4 stokan.** Mait ostje voləs 2 litra maitə di vjal voləs 3 stokan. Mənvərt stoknətə maitə voljevə ađt mait ostjə?

5. Eht torsksylə entə 9 litrətə vuje, a nump torsksylə entə 6 litrətə. Mənvərt entə kuht torsksylə vuje?

6. **Jamprəst lij 12 litrətə.** Jjinpeivəst lihəm ente 1 jampar maitə. Jncə lepsyn 4 litrə maitə, peiva lepsyn 3 litrə. Mənvərt lepsyn maitə jekna?

7. Suləst lij kuht pielin stoknətə. Mənvərt lij stoknətə kuhtən suləst?

KIEMUS MI EVTEL LOGKJUVƏ.

1. $9+5$ $12-4$ $6+6$ $11-6$ $3+8$
 $16-7$ $9+8$ $11-7$ $8+7$ $15-9$
 $7+6$ $14-7$ $8+6$ $12-9$ $9+4$
 $13-5$ $2+9$ $16-8$ $7+5$ $18-9$

2. Oktaŗbrarna di pioner evtəst kopeen 14 marke aeroplan dit. Pioner kopeen 9 marke.

Mənvərt kopeen tenke oktaŗbrarna?

Numpsimus.

1. $9+5-8$ $8+7-9$ $3+9-7$ $9+6-8$
 $7+6-4$ $6+8-5$ $6+7-9$ $8+8-9$
 $8+4-6$ $5+9-6$ $2+9-8$ $7+9-8$
 $4+9-7$ $7+7-9$ $8+5-6$ $6+5-9$

2. $2+?=11$ $?+7=11$ $?+8=17$ $6+?=14$
 $?-7=5$ $?-9=6$ $11-?=4$ $12-?=6$
 $12--?=3$ $?+5=13$ $?+9=16$ $?+7=13$
 $?+7=15$ $?-6=5$ $?-9=9$ $?-3=8$

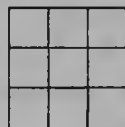
3. $15-6+8$ $12-8+7$ $12-5+8$
 $18-9+7$ $11-6+8$ $11-3+6$
 $17-9+8$ $12-9+8$ $16-8+3$
 $15-8+4$ $14--7+9$ $15-7+9$

4. Ciert mogka kvadrat. Volmast cifrət 1, 2, 2, 3, 3, 4, 4, 5 di 6. Pej teit cifrət kvadrat el nədt, stobə jugke poaltlinə di stualbə səntəe 10.

5. Pej cifrət 3, 3, 4, 4, 4, 5, 5, 5 di 6 nədt, stobə jugke poaltlinə di stualbə səntəe 13.

6. Pej cifrət 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 di 9 nədt, stobə jugke poaltlinə di stualbə səntəe 15.

7. Pej cifrət 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 di 10 nədt, stobə jugke poaltijnə di stualbə səntəe 18.

JENƏLAZEHEMUS DI JUEKMUS 20 RAJA.

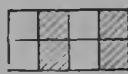
Vaɣtəd kudtə. Juekəd kudtə.

$$\begin{array}{l} 2+2 \\ 2 \times 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2+2+2 \\ 2 \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2+2+2+2 \\ 2 \times 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2+2+2+2+2 \\ 2 \times 5 \end{array}$$

1. Ənna cifrət maɣma poaltlinəst loɣ nədt: kudtə vaɣtəd kuht ver, kudtə vaɣtəd kolm ver, di nədt evdəs.

$$\begin{array}{l} 2 \times 5 + 2 \\ 2 \times 6 \end{array}$$

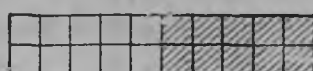
$$\begin{array}{l} 2 \times 5 \quad 2 \times 2 \\ 2 \times 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 \times 5 \quad 2 \times 3 \\ 2 \times 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 \times 5 \quad 2 \times 4 \\ 2 \times 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 \times 5 \quad 2 \times 5 \\ 2 \times 10 \end{array}$$

4. Jugke jarka pejes kudtə lovka. Mənvərt lovka pejes kudə jarka?

5. 7 opnuvətə ləhken kuvtə poməvercə di vjal 5 opnuvətə ləhken evtə poməvercə. Mənvərt poməvercnətə ləhken opnuvəji?

6. Tujpərtəst nelin navləst lev kozəsa kuvtə sagə, a kudten navləst lev kozəsa evtə sagə. Mənvərt lij sagə tujpərtəst?

$$\begin{array}{l} 2 \times 3 + 9 \\ 2 \times 6 - 8 \\ 2 \times 4 + 9 \\ 2 \times 8 - 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 \times 5 + 8 \\ 2 \times 9 - 15 \\ 2 \times 7 - 6 \\ 2 \times 10 - 13 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} (11 - 9) \times 3 \\ (14 - 12) \times 4 \\ 2 \times (15 - 8) \\ 2 \times (16 - 7) \end{array}$$

8. Pej menə 8 rik sagket kuvtə rik sagke. Mənvərt verə sant kuvtə rik sagke?

$$8 : 2 - 2 = 4$$

Nədt log təitə cifrət: 8 juekəd kuvtə sant 4.

9. Pej kuvtə 12 jorpolət. Mənvərt sant?

10. Evgkəst ļaj 14 poajngətə. Jugke parnə entes kuvtə poajngəj. Jenaga parnət vaļtən poajngətə?

11. Mənvərt vədt vaļtəd tenkə kuvtə kopejkə stovə vejtae 16 kopejkətə? 18 kopejkətə?

12. Eht kirjihəm ņonene lij kuvtə kopejkaj. Mənvərt kirjihəm ņonetə vuaj vuestəd 20 kopejkəne?

13. $8 : \text{no } 2$ $4 : \text{no } 2$ $10 : \text{no } 2$ $14 : \text{no } 2$
 $16 : \text{no } 2$ $12 : \text{no } 2$ $18 : \text{no } 2$ $20 : \text{no } 2$

14. $2 \times (13 - 5)$ $14 : (15 - 13)$ $2 \times (15 - 6)$
 $18 : (16 - 14)$ $12 : (14 - 12)$ $(20 - 2) : 2$
 $2 \times (11 - 5)$ $20 : (11 - 9)$ $2 \times (14 - 9)$
 $16 : (19 - 17)$ $16 : (19 - 17)$ $(19 - 5) : 2$

Vaļtəd kolmə. Juekəd kolmə.

1. Mənvərt rik sagketə vək kuvt di neļ kolmuglenke? Kolm di kudt kolmuglenke? Vədt kolmuglenke?

2. Kolhosəst lij 20 roadvəjem jerke. Vədə portət kiasьs kolmə jerke. Mənvərt jerke kudtəj kiashəhanьne?

3. 17 metrəst straņ jedtəs 4 kušk kukə jugke kuskəst 3 metraj. Mənvərt straņ kudtəj?

4. Tuejsəs 6 tueļ. Jugke tuale vьjtə kolmə luvdə di vjal kudtjin kuht luvd. Mənvərt ļaj luvdə?

5. $3 \times 4 + 5$ $(15 - 12) \times 6$ $3 \times 2 + 9$
 $3 \times 6 - 9$ $(17 - 14) \times 5$ $3 \times 4 - 7$
 $3 \times 5 - 8$ $(20 - 17) \times 2$ $3 \times 5 - 9$
 $3 \times 3 + 2$ $(11 - 8) \times 4$ $3 \times 6 + 2$

6. Pej kolmuglenkæt kudt̃n rik sagkest, 12 rik sagkin. Mænvert ṽjt kolmuglenket̃?

7. Pajt̃neā man 3 metret̃ leinā. Mænvert pajtet̃ ahcin metr̃st ṽjit? 18-in metr̃st ṽjit?

8. Kuar̃mp̃ert̃st 15-in metr̃st kur̃s pajtet̃. Jugke pajt̃neā w̃lt̃s kolmā metraj. Mænvert pajtet̃ kur̃s?

9.	$(8+7):3$	$(20-2):3$	$(12:3)+9$
	$(6+12):3$	$(9+6):3$	$(18:3)+7$
	$(14-5):3$	$(17-8):3$	$(15:3)+12$
	$(5+7):3$	$(3+9):3$	$(6:3)+18$
10.	$3\times(12-8)$	$9:(11-8)$	$(6+9):3$
	$3\times(19-14)$	$15:(20-17)$	$(16-7):3$
	$3\times(11-9)$	$18:(12-9)$	$(11+7):3$
	$3\times(16-13)$	$12:(18-15)$	$(4+8):3$

W̃lt̃d nele. Juek̃d nele.

1. Mænvert rik sagket̃ ṽlk kuvt kvadrat̃? 4 kvadrat̃? 3 kvadrat̃? 5 kvadrat̃?

2. Mænvert lij jũke eht̃n tuelest? nelin tuelest? Log jũk̃t nele.

3. Tujp̃ert̃st ṽd skamji dit tuejs̃s 17 jũke. Mænvert w̃dt̃ vjal tuejsis jũk̃?

4. Op̃ñṽji tuejsi 3 stualw̃ne nele zadaea jugke stualw̃st, di vjal kuht̃ zadaea. Mænvert son pukves zadaea tuejsi?

5. W̃dt̃nes migk̃jov 4 kopejkene. Vujst̃n 4 w̃dt̃nese di 2 kopejkene kirjih̃m ŋonat. Mænvert oñn tenket?

6.	$4\times 2+6$	$(12-8)\times 3$	$4\times(11-8)$
	$4\times 3+7$	$(11-7)\times 2$	$4\times(13-8)$
	$4\times 4-9$	$(20-16)\times 5$	$4\times(11-9)$
	$4\times 5-17$	$(17-13)\times 4$	$4\times(13-9)$

7. Mänvert kvadratə vuaj pejed 8-in rik sagkest? 16-in rik sagkest? 12-in rik sagkest? 20-in rik sagkest?

8. Tujpärtəst lij 16 nijpə. Teit nijpət pejes tueļ aļn, nele nijpə jugke tueļ aļn. Mänvert lij tuele tujpärtəst?

9. Rēndəst lij 13 arji. Pəhts vjal 7 arji. Jugke vānsāneā vaļtēn nele arji. Jenaga vānsāneā tievt arji?

10.	$16 : 4 + 8$	$(7 + 5) : 4$	$16 : (12 - 8)$
	$12 : 4 + 9$	$(14 + 6) : 4$	$20 : (11 - 7)$
	$20 : 4 + 6$	$(17 - 9) : 4$	$12 : (13 - 9)$
	$8 : 4 + 18$	$(12 + 8) : 4$	$8 : (20 - 16)$

11. Sovhosəst lij neļ eudcə. Bədtə lazehəd kuvtə puazpinjetə, di vjal kolm eudcje bədt lazehəd nele puazpinje. Mänvert bədt lazehəd pukves puazpinjetə?

12. Ramkət manəv 4 toameas. 18 toameasəst tuejsəs jenā ramkətə di vjal kudtəj 2 toameas. Mänvert tuejsəs ramkətə?

Valtəd vədə. Juekəd vədə.

1. Velsəht ciertəm el. Mänvert lij patronə ehtēn patrontuljajest? Kuhtēn patrontuljajest? Kolmēn patrontuljajest?

2. Rupsis armija olmāne řaskeht 4 patrontuljajem patronə. Mänvert patronə son řaskeht?

3. Miehclāne migkə 3 kuaza vədə marķe. Valtma tenkən son onə 3 marķ.

Mänvert marķe sonə kudtəj?

4. Avsť guejka man 5 ləvta. Parnət bədt tuejsəd 4 mogka estə. Jev tivd vjal 3 ləvta. Mänvert lij parnən levtnətə?

5.	$5 \times 2 - 8$	$(11 - 6) \times 4$	$15 - (5 \times 2)$
	$5 \times 3 - 9$	$(14 - 9) \times 2$	$19 - (5 \times 3)$
	$5 \times 4 - 14$	$(13 - 8) \times 3$	$(12 - 7) \times 4$

6. Mänvert lij vьdtkopejkeneä logkьn kopejkäst? 15 kopejkäst? 20 kopejkäst?

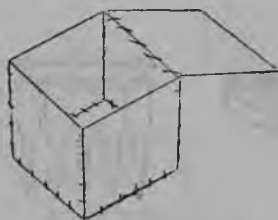
7. Tastäne lij 5 oktavьrarnьn. Gruppäst lev 20 oktavьrarnätä. Mänvert lij tastnätä gruppäst?

8. Mjehcläne entьj kooperacije 19 mařka vueräv kuazat. Ehtьn kuazast entes sonä 4 mařk, a modta kuazan entes vädä mořkä. Mänvert mjehcläne entьj kuaznätä vädä mořkä?

9.	$10 : 5 + 9$	$(9 + 6) : 5$	$15 : (13 - 8)$
	$15 : 5 + 8$	$(13 + 7) : 5$	$10 : (11 - 6)$
	$20 : 5 + 15$	$(13 - 3) : 5$	$20 : (14 - 9)$
	$15 : (11 - 8)$	$(7 + 8) : 5$	$15 : 3 + 9$
	$(14 - 9) \times 4$	$(9 + 11) : 5$	$(8 + 7) : 5$
	$20 : 4 + 8$	$5 \times 3 - 9$	$20 : 5 + 7$

Valtäd kudä, 7-ä, 8-ä, 9-ä di 10-ä.

Juekäd kudä, 7-ä, 8-ä, 9-ä di 10-ä.

1. Kahtma eugkäst man 6 kvadratä. Mänvert bädт pieräd kvadratä 2 eugkä guäjka? 3 eugkä guäjka?

2. Puaзрьnemsajest pähtes 19 parnätä. Sinän sajdätäs 2 gruppä kiemä olmьj, a modtmilьt kualmant gruppä. Mänvert parnätä sajdätäs kualmant gruppä.

3. Kuht parn eьnäs kovcä tule kosktäd. Eht parn koskäd vjal kuht tuļ. Mänvert pukves kosktän 3 parn tule?

4. Parnän lev 2 eugkä kubkäne, evtsä kubkäneä jugke eugkest. Tuejsämusä vьļkij 14 kubkäneä. Mänvert kubkäneä kudtəj vjal?

5. Pomävərcäst lij 10 eugkäneä rik sagk. Kuhtьn pomävərcäst voļts 17 eugkäneä. Mänvert təz kudtəj?

6.	$6 \times 2 - 4$	$(14 - 8) \times 2$	$20 - (6 \times 3)$
	$6 \times 3 - 9$	$(11 - 5) \times 3$	$17 - (6 \times 2)$
	$7 \times 2 - 6$	$(12 - 5) \times 2$	$18 - (7 \times 2)$

7.	$8 \times 2 - 7$	$(15 - 7) \times 2$	$19 - (8 \times 2)$
	$9 \times 2 - 16$	$(16 - 7) \times 2$	$20 - (9 \times 2)$
	$10 \times 2 - 13$	$(18 - 8) \times 2$	$16 - (6 \times 2)$

8. Evtā nortāt kiashād kudā jirke, dah jenaga nortā bādt kiashād 12 jirke? 18 jirke?

9. 14 vādtņes entes gruppāt, jugke gruppāneā kiemā vādtņes. Mānvert voļtān gruppa vādtņētā?

10. Jugke eudcā pānev 9 olmnā. Jenaga euazā vuejev pēned 18 olmnētā?

11. 20 vuerāv kuaznētā kornys logā kuazaj. Mānvert vājtā korlāk?

12.	$12: 6 + 17$	$(15 + 3): 6$	$18: (14 - 8)$
	$18: 6 + 9$	$(7 + 5): 6$	$12: (13 - 7)$
	$14: 7 + 13$	$(8 + 6): 7$	$14: (15 - 8)$

13.	$16: 8 + 7$	$(9 + 7): 8$	$16: (12 - 4)$
	$18: 9 + 11$	$(3 + 15): 9$	$18: (12 - 3)$
	$20: 10 + 9$	$(12 + 6): 9$	$20: (18 - 8)$

14. Mānvert lij rōvhusām peivā kuhtym kiemitā peivāst?

15. Rupsis kovas vājtāne 3 kudāpeiva kolhosā. 2 peiv tāje peivin māņj vordāmuzāst. Mānvert peivā ļaj rupsis kovas kolhosāst?

16. Kolm murepājet bādt eupād jugkjinee vādt murāt. Sij jo eupjen kideem murāt. Mānvert murāt kudtjovāht vjal eupād?

KIEMUS MI EVTĀĻ LOGKJUVĀ.

1.	3×5	4×3	4×5	2×9
	5×4	6×3	2×6	4×4
	5×3	2×10	6×2	3×6
	9×2	3×4	2×8	7×2

2. Ehtyn katuskāst vuaj lehkād 2 kiehkrās. Parna lāhken vāsmusā 12 kiehkrās di vjal 8. Mānvert katuskāneā vāļke teit kiehkrāsēt?

Pieļ. Njaljant vuez.

1. Vozeht menə pieļ, vozeht menə njaljant vuez.
2. Jugkenalsəm puajngin puojnma pomgen ciert p̄r stokan jugke pomə el jenamp jorupnətə. Pier teit jorup p̄r. Di pier 2 jorupə rast. Ņaməht jorup jugkenalsəm puajngin puojnma pumgin pielet.

Jugke pieļne kirjiht cifra $\frac{1}{2}$.

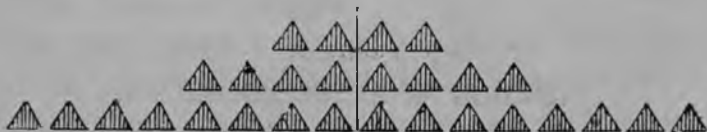
Pier kuht jorup neļ saje di evtnala. Ņaməht jorup jugkenalsəm puajngin puojnma pumgin njaljen vuezest.

Jugke neļ vuazne kirjiht cifra $\frac{1}{4}$.

Ompin jorupəst lev kuht pieļ. Ompin jorupəst lev neļ njaljant vuez (neļvuez).

3. Pier sajimealmnəs pomgəst di poajn 3 evtnalsəm kvadratət. L̄gk eht̄n kvadratəst pialət di numpin kvadratəst l̄gk neļvuezenk. Kirjiht sinə el cifrət $\frac{1}{2}$ (pieļ), $\frac{1}{4}$ (njaljant vuez). Ņaməht tetratə omp kvadrat, pieļ kvadrat, njaljant vuez kvadratət.

Juekəd kudt saje evtnala.

1. Kiz ciertəm el di log eənma cifrət.

$$2+2$$

$$4+4$$

$$8+8$$

$$2 \times 2$$

$$4 \times 2$$

$$8 \times 2$$

$$4 : 2$$

$$8 : 2$$

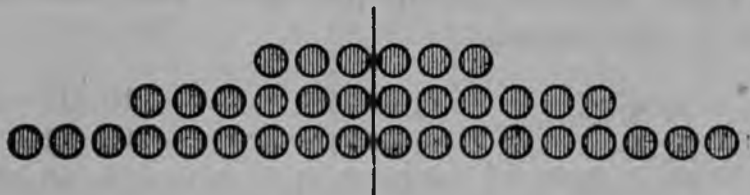
$$16 : 2$$

Cifrət maņmus eohksə miļt log nədt: **cifra 4 juekəd 2 vuez evtnala, cifra 8 juekəd 2 vuez evtnala**, di nədt evdəs.

2. 10 jugkenalsəm karandazət pejes evtnala kudt eugknə. Mənvərt lij karandasə jugke eugkəst?

3. Kuhtən evtnalsəmmin roməvərcsən lij pejimine 20 rik sagk eugkənəə. Mənvərt lij eugkənəə jugken roməvərcəst?

4. Ehtən karət ostəst ļaj 9 kerasin litrətə, numpin karət ostəst ļaj 5 litrətə. Pieļ kerasinatə oḅm. Mənvərt vjal kerasinatə kudtəj?

5. Kiz ciertəm el di log eḅnma cifrət.

$$3+3$$

$$6+6$$

$$9+9$$

$$3 \times 2$$

$$6 \times 2$$

$$9 \times 2$$

$$6 : 2$$

$$12 : 2$$

$$18 : 2$$

6. Kuhtən vužkuazən kolhosolməne voļtj 12 maḅke. Mən kolsa lij jugke vuž kuazənə?

7. Saam sijtəst lij 14 parsəne ja 6 nijtə. Pieļ tein parnən vḅgkes skola, a nump pieļ parnət entes jaslineə. Mənvərt pukves parnət entes jaslineə?

8. Kirjiht poaltline kudtlogə raja cifrətə, kok juekəv kudt saje entnala. Telagke lev log cifra.

9. $8 : 2+9$ $18 : 2+5$ $(8+6) : 2$ $(15+1) : 2$

$16 : 2+7$ $10 : 2+7$ $(7+5) : 2$ $(3+7) : 2$

$14 : 2+6$ $6 : 2+9$ $(19-1) : 2$ $(13-5) : 2$

$12 : 2+8$ $20 : 2-4$ $(17+3) : 2$ $(15-9) : 2$

Juekəd neļ evtnalsəm vuzet.

1. Pejed evtnala 4 eugknə: 8 rik sagke, 12 rik sagke, 16 rik sagke, 20 rik sagke. Mənvərt ļane rik sagke jugke eugkest?

$$2 \times 4$$

$$3 \times 4$$

$$4 \times 4$$

$$5 \times 4$$

$$8 : 4$$

$$12 : 4$$

$$16 : 4$$

$$20 : 4$$

2. 16 rik sagken peje kvadrat. Mänvert rik sagke vèlk jugkə seininə?

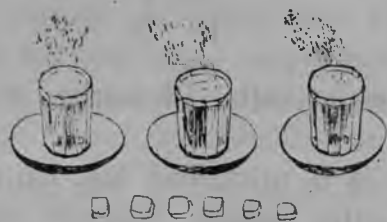
3. Nuraz skolast maks Mopra elentenkət 4 verə egəst. Pukves egəst maks 12 kopejkətə. Mänvert kopejketə puadt maksəd jugke elenpomgəst?

4. 20 kolhoznəkən kuşylga ujtə njaljant vuez olmnətə. Mänvert olmnətə ujti kuş syləd?

5. Kirjiht poaltline 20 raja puk cifrət, kok juekəv kudtje-
hanьe 4 vuəsa evtuala.

6.	$16:4+7$	$(15-7):4$	$16:(12-8)$
	$20:4+6$	$(13+7):4$	$12:(11-7)$
	$12:4+8$	$(6+6):4$	$20:(13-9)$

Juekəd kolmə i kudə evtualsəm vuze.

1. Bədt pejed evtvert sahar stoknə səz; bədt pejed evtvert leip judə səz. Mänvert sahar kuške puat pejed jugke stokan səz? Mänvert leip kuške puat pejed jugke judə səz?

2.	2×3	$6 : 3$	3×3	$9 : 3$
----	--------------	---------	--------------	---------

3. 12 rik sagkest peje kolmuglenkət. Mänvert vьjt kolmuglenkətə?

4. 15 puməlein metrəst kurəs 3 evtualsəm sur fartkət. Mänvert vьlke metrətə jugke sur fartkət?

5. 3-ən evtualsьmən eugken lev 18 kuvkenəə. Mänvert lij kuvkenəə jugke eugkəst?

6.	4×3	5×3	6×3
	$12 : 3$	$15 : 3$	$18 : 3$

7. 12 litrētā maitā jugkes evtnala kudtyn peivāst. Mānvert jugkis maitā jugke peivāst?

8. Vuāpsāji ente kudā parnā 18 kirjihām nonenetā evtnala. Mānvert nonenetā voļtj jugke parnāne?

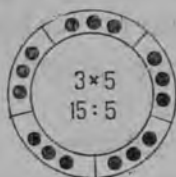
9. 2×6 $12 : 6$ 3×6 $18 : 6$

10. $6 : 3 + 9$ $9 : 3 + 17$ $(9 + 9) : 6$
 $15 : 3 + 6$ $12 : 6 + 12$ $(8 + 7) : 3$
 $18 : 3 + 7$ $18 : 6 + 16$ $(4 + 8) : 6$
 $12 : 3 + 8$ $15 : 3 + 15$ $(20 - 2) : 3$

11. Kolmyn metrān leinā mogksys 12 maŗk. Vustys vjal 1 metra. Mānvert pukves mogksys tenk.

12. 20 pomā listāst kuryn 3 evtnalsām tetratket. Kudtjen 2 list. Mānvert pomā listā vļke jugke tetratkeneā?

Juekād vādā evtnalsām vuze.

1. Kiz ciertām el di log eānma jugke jorupāst cifrāt.
2. Gimnastikāst euānelāhtys 20 parnātā evtnala 5 ver poaltline. Mānvert lij parnātā euāne lāhtma jugke poaltline?
3. 15 lein metrāst kurās 5 evtnalsām viercāt. Mānvert leine vļke jugke viercā?
4. Evt viercāst ļaj 12 kilogrammā javā, numŗyn viercāst ļaj 8 kilogrammā. Teina javin postās 5 evtnalsām leipāst. Mānvert javā vļkij jugke leipe?

5. $10 : 5 + 18$ $(11 + 9) : 5$ $20 : (16 - 11)$
 $20 : 5 + 7$ $(17 - 7) : 5$ $15 : (12 - 7)$
 $15 : 5 + 9$ $(7 + 8) : 5$ $10 : (19 - 14)$

Juekəd 7-ə, 8-ə 9-ə di 10-ə evtnalsəm vuze.

1. 14 leipkuške pejes evtnala 7-tə judt. Mənvert lij leipkuške jugke judtəst?

2. 16 nijpe pejes evtnala kavc toala. Mənvert lij nijpe jugke tuel aļn?

3. 18 kilogrammə sahrətə pejes evtnala 9 poməviercətə. Mənvert lij sahrətə jugke poməviercəst?

4. 20 pomə listə pejes evtnala 10 kirjihəm poməviercətə. Mənvert lij poməlistə jugke poməviercəst?

5.	2×7	2×8	2×9	2×10
	$14 : 7$	$16 : 8$	$18 : 9$	$20 : 10$

6. 7-tə lein metrəst mogksəs 14 maṛke. Mən kolsa lij 1 metra.

7. 20 puala niedtəs evtnala avc pajtəneə di vjal kudtjin 2 pula. Jenaga puala niedtəs jugke pajtəneə?

8. 17 metrəst straṅəst jedtəs evt metra. Majņmus jugkes kavc evtnala kušk. Mən kuka lij jugke kušk?

9. Gruppa logkin orņuvjin ləhkyn ehtyn urokəst 20 kirjihəm poməviercətə. Nump gruppa kieym orņuvjetə ləhkyn 14 kirjihəm poməviercətə.

Kompa gruppa lęgkə vəhtəmp?

10. 10 parnətə ja 6 nijte esthəs evtnala 8 tuel tueka. Mənvert parnətə arəv jugke tuel tueken?

11. Ehtyn karət ostəst lij 8 litrətə kerasinatə, a numpin lij 6 litrətə. Puk voləs kerasina evtvert 7 lampəneə. Mənvert kerasinatə voləs jugke lampnə?

12.	$2 \times (20 - 12)$	$2 \times (20 - 11)$	$2 \times (3 + 7)$
	$16 : (11 - 9)$	$18 : (15 - 13)$	$20 : (20 - 18)$
	$16 : (12 - 4)$	$18 : (15 - 6)$	$20 : (16 - 6)$

13.	$(5 + 9) : 7$	$18 : (12 - 3)$	$(20 - 6) : 7$
	$(17 + 1) : 9$	$20 : (7 + 3)$	$(19 - 1) : 9$
	$(9 + 7) : 8$	$14 : (11 - 4)$	$(6 + 14) : 10$
	$(12 + 8) : 10$	$16 : (15 - 7)$	$(15 + 1) : 8$

Cifra nump logəst.

1. Maņtə evtə tenken vuaj pejed nədt stə vьjtae 10 kopejkətə? 12 kopejkətə? 15 k-tə? 16 k-te? 18 k-tə? 20 k-tə?

2. Ciert 12 jorupə poaltline, evtuala jugke təgk ləheьn poaltlinest. Koht vuaj ləhkəd təna?

3. 14 tavnətə peje kiemə jugkə eugkəneə. Mənvert eugkətə bədəsov? Vjal peje kuvtə tavnaj jugke eugkəneə. Mənvert eugkəneə bədəsov?

4. Peje 15 kubkəneə poaltline kolmə kubkəneə jugke poaltlinest evtraje. Mənvert lane poaltline? Peje teis kubkəneə vədə kubikə poaltline. Mənvert lane poaltline?

5. 16 parnətə bədt eineləhtəd poaltline, evtvert jugke poaltline. Mənvert parnətə bədae jugke poaltline?

6. Ciert 18 jorupə poaltline di evtvert puk poaltline. Jurť jugkenalsəm jurťkət koht kirjihəd təna zadaea.

7. 20 rik sagketə bədt pejed evtvert jugke eugkəneə. Mənvert vuaj valtəd eugkəneə?

8. Koht vuaj pejed 20 opnuvəji parnajt poaltline evtvert?

9.	12 : 2 2×6	12 : 6 6×2	12 : 3 3×4	12 : 4 4×3	
10.	15 : 3 3×5	15 : 5 5×3	16 : 2 2×8	16 : 4 4×4	16 : 8 8×2
11.	18 : 2 2×9	18 : 3 3×6	18 : 6 6×3	18 : 9 9×2	
12.	20 : 2 2×10	20 : 4 4×5	20 : 5 5×4	20 : 10 10×2	

KIEMUS MI EVTƏĻ LOGKJUVƏ.

1.	12 : 4	15 : 5	18 : 3	16 : 4	20 : 4
	14 : 7	18 : 2	16 : 8	15 : 3	18 : 6
	20 : 5	12 : 6	20 : 10	18 : 9	12 : 3

2. 18 rik sagkin parna pejin evt vuikuglenk di 4 evtalsəm kolmuglenkət. Vuikuglenk guajka vьļki 6 rik sagketə. Mənvert rik sagketə vьļki jugke kolmuglenke?

VƏSMUS ƎUDT.

Logmus i kirjihimus nomrət.

1. Vozeht menə 1 log, 2 log, 3 log, di evdəs log 10 loge raja.

Cifra 20 lij **kuht logk**, cifra 30 lij **kolm logk**, cifra 40 lij **neļ logk** di nədt evdəs.

Logk loge peje evt Ǝudə. Cifra 100 lij Ǝudt.

2. Vozeht kolm logk di kieəm. Cifra 37 lij kolm logk kieəm. Vozeht di cieļk: vədt logk kudt; neļ logk kolm; aħc logk aħc; logk loge.

Lóg cifra	Logə raja cifra

3. Log Ǝudə rik sagke. Kudə evt log korһаныe, a jaryšt rik sagket kort evtsaje logə rik sagke. Pej Ǝьne piala tablica el kudant cifra, a velkes piala pej njaljant cifra. Log kirjihine cifra tablica el. Peje tən cifra rik sagken. Kirjiht sinət teit cifrət.

Log cifra kirjihov eine piala, a logə raja kirjihov velkes piala.

4. Peje jugkənalsəm cifrət tablica el, logə peje eine piala, a logə raja peje velkes piala. Kirjiht i log. Pej cifrət rik sagken.

5. Cifra kok arəv logəst kirjihov nədt: **eine piala kirjihov loge, velkes pial kirjihov pьrjorup cifra.**

Cifra 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 i 100, teit cifra **koħəəvon omp log cifra.**

6. Log cifrət: 16, 25, 46, 50, 74, 86, 90, 100.

7. Kirjiht cifrät: kuht logk kieäm; kolm logk kudt; nel logk kolm; kudt logk; kiz logk.

8. Mänvert lij kopejkatə maṛkəst? Mänvert lij vuervətə maṛkəst?

9. Mänvert lij kopejkatə vьdtьn vuervəst? Kiemidətə vuervəst? Kudtьn vuervəst di ahsьn kopejkəst? Nelin vuervəst di vidtьn kopejkəst?

10. Mänvert lij vuervətə di jenaga lij logə raja cifrьn: 38, 42, 57, 64, 80, 96, 50, 75?

11. Kirjiht, mänvert lij opnuvətə tinə gruppəst, mänvert lij listə tənə knigast, mänvert lij egke tonə atə.

Lazehəmus di kiepnəmus omp loge.

1. Sovhosəst rovhosəv 50 olmolmnətə di 30 nəzan. Mänvert lij rovhosiolmnətə sovhosəst?

2. Opnuvəji peje vuardemkassaja 4 vuervətə di 10 kopejkatə. Mänvert tenke sost lij vuardəmkassəst?

3. Kolhosolməne entь kooperativə pudcu tulet 40 maṛka di pudcu vəne 50 maṛka. Valma tenkin 70 maṛka onə uastmusə. Mänvərt sost vjal tenke kudtьj?

4. Єudtьn tulest 30 ļaj sur tule, 40 ļaj luhpel tule, di maṛmus lijen kьdt tuļ. Mänvert ļaj kьdt tule?

5.	$10 + 10$	$50 + 10$	$90 + 10$	$40 + 50$
	$20 + 10$	$60 + 10$	$20 + 40$	$70 + 20$
	$30 + 10$	$70 + 10$	$30 + 50$	$30 + 60$
	$40 + 10$	$80 + 10$	$60 + 20$	$80 + 20$

6.	$100 - 10$	$60 - 10$	$20 - 10$	$90 - 30$
	$90 - 10$	$50 - 10$	$50 - 30$	$100 - 40$
	$80 - 10$	$40 - 10$	$100 - 60$	$70 - 50$
	$70 - 10$	$30 - 10$	$70 - 40$	$100 - 70$

7.	$40 + 60$	$100 - 80$	$20 + 30$	$90 - 50$
	$30 + 40$	$90 - 60$	$30 + 70$	$100 - 70$
	$60 + 30$	$80 - 20$	$60 + 40$	$90 - 20$
	$20 + 50$	$60 - 40$	$70 + 30$	$80 - 30$

8. Ćudtŷn pudcŷn 50 alt, 20 luhpletŷ, di vjal anŷm pudcŷ. Mŷnvert lij pukves anŷm puazŷ?

9. Ehtŷn manŷst kooperativŷst ļaj 50 elen, numrŷn manŷst vjal lasŷn 20 elen. Mŷnvert elenŷ sŷntŷj kooperativŷst?

10. Lanest 3 kooperativŷ vulkhŷs 90 jampretŷ. Eht kooperativ voļtŷj 20 jampretŷ, nump voļtŷj 30 jampretŷ. Mŷnvert voļtŷj jampretŷ kualmant kooperativ?

$$\begin{array}{lll}
 11. & (10+30)-(60-50) & (90-30)+(70-50) \\
 & (60+20)-(10+40) & (10+70)-(100-60) \\
 & (90-70)+(100-60) & (60-20)+(70-40)
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 12. & (20+60)-(90-50) & (50-40)+(90-80) \\
 & (100-30)-(60-30) & (30+60)-(50+20) \\
 & (70-60)+(80-40) & (30+40)-(60-20)
 \end{array}$$

13. Skola vulkhŷs 2 kuŷk pomeleinŷ. Ehtŷn kuŷkest lij 40 metretŷ, a numrŷn kuŷkest lij 20 metrŷtŷ. Skola fartkeneŷn vŷlkij 50 metrŷtŷ. Mŷnvert pomŷleinŷ kudtŷj?

14. Skola voļtŷj vŷsmusŷ 60 kilogrammŷ vŷne da vjal 40 kilogrammŷ. Parna roŷŷn 70 kilogrammŷ. Mŷnvert vjal vŷneŷ kudtŷj?

$$\begin{array}{lll}
 15. & 60+20-40 & 20+70-60 & 80+20-50 \\
 & 20+80-30 & 100-60+50 & 90-60+70 \\
 & 100-40+20 & 50+20+30 & 30+50-20
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 16. & 50-?=30 & ?-40=60 & ?+70=100 \\
 & 40+?=90 & 80-?=20 & ?-20=70 \\
 & 30+?=70 & 70-?=30 & ?-40=50
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 17. & ?+40=90 & 60+?=90 & 20+?=60 \\
 & ?-20=80 & 70-?=50 & ?-60=30 \\
 & ?-50=40 & 100-?=60 & ?-40=40
 \end{array}$$

18. Vuepsŷji pŷdtŷj klassŷ 60 tetratkŷtŷ vuik eohkas di 40 tetratkŷtŷ sajim ealmas. Vuepsŷji ente parnŷt 80 tetratkŷtŷ. Mŷnvert tetratkŷtŷ kudtŷj?

Jenamp ale vanamp tən vert.

1. Rəvhozəj fabrikəst rəvhos peivəst 80 metrətə leinə. Vajmləs rəvhozəj rəvhos jenamp 10 metrətə peivəst mən tagke olmənə. Mənvert leinə rəvhos peivəst vajmləs rəvhozəj?

2. Eht kuşsəli arteļ sueləd 90 kuļ pujhçə, nump arteļ sueləd 20 kuļ pujhçə vanamp. Mənvert kuļ pujhçə sueləd nump arteļ?

3. Eht torsk sələ ente 50 litrətə kuļ vuje, nump sələ ente vanamp 20 litrətə. Mənvert litrətə vuje ente nump sələ?

4. Eht rait pədtəj 70 vierçə javə, nump rait pədtəj 20 vierçə jenamp mən vəsmus rait, a kualmant pədtəj 20 vierçə jenamp mən nump rait. Mənvert vierçə pədtəj kualmant rait?

5. Kooperativ vulgeht kolhosə 50 sur pujhçə, a uc pujhçənətə 10 pujhçənətə vanamp, mən sur pujhçə. Mənvert uc pujhçənətə vulgeht kooperativ?

6. Kooperativəst lij 80 jampretə; kemnitə 20 vuert vanamp mən jampretə; latke 10 vuert vanamp mən kemnitə. Mənvert lij kooperativəst latke?

7. Oktavrparna корєн aeroplan dit vəsmusə 12 mařke da vjal 8 mařk. Pioneer корєн 10 mařke jenamp mən oktavrparna. Mənvert tenke корєн pioner?

8. Vəne volmsəm val eht kolhos entə 20 ravoskət a nump kolhos 10 ravoskətə jenamp mən vəsmus kolhos. Mənvert ravoskətə antəv kuhtə kolhoz?

KIEMUS MI EVTƏĹ LOGKJUVƏ.

1.	60+20	80—50	10+50	60—50
	70+30	90—40	20+70	70—40
	20+60	70—30	30+40	90—70
	40+50	100—60	50+30	100—80

2. Parna tuejsən 30 vənsineə di 40 kiehkərəsə; 20 sirnətə sij kudtən izidəs, a kok kudtəjin sij lohən uc parnajt. Mənvert sirnətə parna lohən uc parnajt?

Jenəlazhəmus di juekmus omp logət.

I.

1. Kolhosə kirjihovə 5 olmnətə. Sinən 4 olmnətə moksən kolhos paj logə marke, a eht olmənə movsə 20 marķ. Mənvert pukves tenke moksən od kolhosolmu?

2. 40 vuerv koaznətə di 50 puitə koaznətə korəs evtsaje logə koazaj evt korləkə. Mənvert korləkə vьjtə?

3. 10×2 10×5 10×8 $(10 \times 9) - (10 \times 4)$
 10×3 10×6 10×9 $(10 \times 8) - (10 \times 5)$
 10×4 10×7 10×10 $(10 \times 7) - (10 \times 3)$

4. $20 : 10$ $50 : 10$ $80 : 10$ $(60 : 10) + (70 : 10)$
 $30 : 10$ $60 : 10$ $90 : 10$ $(90 : 10) + (40 : 10)$
 $40 : 10$ $70 : 10$ $100 : 10$ $(70 : 10) + (50 : 10)$

5. Pesəst lij arv 30 marķ. Vustən 2 pes di marke patronət. Mənvert vьjte vuastmus?

6. Rəvhozejolməst vuardəm kassəst lij 40 marķ. Jugke manəst son maks logə marke. Pəjeļ jengьn manəst kuakan sost vuardəm kassəst 100 marķ?

7. $(30 + 20) : 10$ $(40 + 50) : 10$ $(100 - 20) : 10$
 $(50 + 30) : 10$ $(70 + 30) : 10$ $(90 - 40) : 10$
 $(20 + 40) : 10$ $(80 - 20) : 10$ $(70 - 30) : 10$
 $(40 + 60) : 10$ $(100 - 30) : 10$ $(100 - 60) : 10$

8. $(40 + 30) : 10$ $(90 - 20) : 10$ $(80 - 50) : 10$
 $(70 + 20) : 10$ $(80 - 30) : 10$ $(90 - 50) : 10$
 $(30 + 60) : 10$ $(60 - 20) : 10$ $(100 - 70) : 10$
 $(20 + 50) : 10$ $(90 - 30) : 10$ $(70 - 20) : 10$

II.

1. Pioner koreə Mopra guəjka 4 tenkaj vьdə korejkaј, 3 tenkaj kudtə logə korejkaј di numpnalsəm tenkeguim koreə 2 marķ. Mənvert son koreə pukves tenke?

2. 100 kilogrammə mijnit pejes puјhcə kudtə logə kilogrammə jugke puјhcə. Mənvert puјhcə vədtə ļaj?

3.	20×2	30×2	$40 : 20$	$60 : 30$
	20×3	30×3	$60 : 20$	$90 : 30$
	20×4	40×2	$80 : 20$	$80 : 40$
	20×5	50×2	$100 : 20$	$100 : 50$

4.	$(70 + 10) : 20$	$(40 + 20) : 30$	$(100 - 10) : 30$
	$(50 + 40) : 30$	$(30 + 30) : 20$	$(80 - 20) : 30$
	$(80 + 20) : 50$	$(50 + 30) : 20$	$(100 - 20) : 40$
	$(60 + 20) : 40$	$(30 + 70) : 20$	$(70 - 10) : 20$

5. Vustās 3 kilogrammā sēnit kolmā logā kopejkaj; entes 1 marķ. Mānvert voļtēn antmūsā?

6. Opnuvjest vuardām kassāst lev 4 tenķ kudtā logā kopejkaj. Sonā vuerpin movsā vuardām kassā logķ kopejkātā jenamp. Mānvert tenķe movsā vuerpin vuardām kassā?

7. Migķes 90 kuaznētā korma korlākģuim. Ehtes korlākēst 10 kuaznētā di majģmūs korlākēn kudtā logā kuaznētā. Mānvert korlākētā migķes?

III.

1. 40 kilogrammā kosķtās nķksķtā di 50 kilogrammā sķevlētā aķsēn evtņalsām olģēn. Mānvert lij kuļ ĵugķā olģēst?

2. 80 kule peķes kuķtēn 4 ķemne entvert. 3 ķemņin roģs. Mānvert pukvās kule roģs?

3.	$30 : 3$	$70 : 7$	$40 : 2$	$80 : 4$
	$40 : 4$	$80 : 8$	$60 : 2$	$90 : 3$
	$50 : 5$	$90 : 9$	$60 : 3$	$100 : 2$
	$60 : 6$	$100 : 10$	$80 : 2$	$100 : 5$

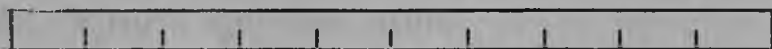
4.	$(20 + 20) : 4$	$(40 + 50) : 3$	$(70 + 30) : 2$
	$(40 + 30) : 7$	$(50 + 30) : 4$	$(80 - 20) : 3$
	$(30 + 50) : 8$	$(100 - 40) : 2$	$(70 - 30) : 2$
	$(60 + 30) : 9$	$(90 - 10) : 2$	$(20 + 80) : 5$

5. 3 evtņalsām eugķēst lev 90 kilogrammā kule. A kuķtēn eugķēst kuļ migķes. Mānvert migķes kule?

6. Kuļsķli kolģosēst kuļsķļķētā lij 70 olģņētē, a kuļsķaldķē di kuļķēlķē di kuļķoķķē logķ olģņētē jenamp. Sij rotķēn 4 brģgdāņē evtvert. Mānvert lij olģņētē brģgdāņē?

7. $80:(14-6)$ $50:(12-7)$ $(10+40):5$
 $60:(11-5)$ $40:(20-16)$ $(80-50):3$
 $90:(16-7)$ $30:(15-12)$ $(100-20):8$
 $70:(15-8)$ $100:(2+8)$ $(30+70):10$
8. $90:(11-8)$ $(80-20):2$ $(60+40):5$
 $80:(13-9)$ $(90-50):2$ $(10+70):4$
 $60:(10-7)$ $(70+20):3$ $(50+10):2$
 $100:(14-9)$ $(100-20):2$ $(10+90):2$

MERDƏMUS DƏSЬMETRЬN DI SANTIMETRЬN.

Dəсьmetr.

1. Ciertməst dəсьmetr jugkmə santimetrə el. Mənvərt lij santimetrətə ehtьn dəсьmətrəst? Ciert mogka dəсьmetr tetratkeneə.

Ehtьn dəсьmetrəst lij 10 santimetrətə.

2. Mənvərt santimetrətə lij kudtьn dəсьmetrəst? Kiemidtə dəсьmetrəst? Kolmьn dəсьmetrəst? Vьdtьn dəсьmetrəst? Logkin dəсьmetrəst?

3. Mənvərt dəсьmetrətə vuj pejed nelenlogkin santimetrəst? 70-in santimetrəst 90-in santimetrəst? 100-in santimetrəst?

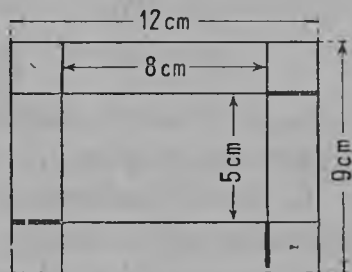
Ehtьn metrəst lij 10 dəсьmetrətə. Ehtьn metrəst lij 100 santimetrətə.

4. Merəd kuke di komtkə tuele, skamje, euahrəs luvtə. Kirjiht, mənvərt səntьj dəсьmetrətə di santimetrətə.

5. Kie mitəmiht mən ala vədt elevьdtə tuelest juьket, elevьdt ehken vuəla. Merəd dəсьmetrən.

6. Kie mitəmiht di maəa merəd komtkə di elevьdtə uks, ehkan, kjuvken.

7. Pier poməvaje miht eugkene kəs poməst. Lьgk ciertət kəs ciertə miht. Sojləd kəs pomə di Һameh eugkene.

euk vəjmus.

ZADAĒA ĒASĀ MIĻT.

1. Kie eas vozehemus ciertām el. Koht arēv strelka? Mān sij vuezhālēv? Mānvert lij eas vozehemusēn cifrētā? Mānvert mān easā, sur strelka p̄r mān di tēsā saja poad?

2. Ejenpejvāst valtēp mij kesk ej vāļ. Log eas vozehemusā miļt, mānvert lij easā mān kuhtēmplogant easāst ejest kēsk peiv raja. Mānvert lij easā mānā kēsk peiv balest kēsk ej raja. Mānvert easā lij p̄rēn ejenpeivāst?

3. Ejenpeivāst lij 24 easā. Fabrikān kapitalist lanin rovhužēj parna tovji rovhosāv 6 easāst incā 5 easā raja jeknānēā. Mānvert easā sij rovhosāv peivāst?

4. Okfāv̄r revolucija raja fabrikān rovhužēj rovhosāv 6 easāst incā 6 eas raja jeknānēā. Mānvert easā rovhosēn tana rovhužēj?

5. Sovet valtēst rovhužēj rovhosāv 7 easāst incā 3-t eas raja pejva. Ehtēn easāst votat pormēn. Mānvert easā adt rovhosāv rovhužēj?

6. Mānvert easā mēn̄j 9-ēn easāst incā 3 eas raja peivas? 11 easāst incā 7 eas raja jeknānēā? 6 easāst jekna 5 eas raja incānēā?

7. Manāst lij 30 ejenpeiven. Kuhth̄m vāļ oļke 6-nt mājest di jeskin kuntmin 8-nt junest. Mānvert peivā kuhtēn alt?

8. Manāst lij 5-ā kudāpejvinkētā. Māra tajv vāle vuējmus, opnuvmuz skolast manjov 2 mān di 4 kudāpeivink. Mānvert mēn̄j kudāpejvinkētā?

9. Manāst lij 4 kieāmpēivinkētā. K̄bd̄t kuļs̄lmus lij pielemp mānā ($1\frac{1}{2}$). Mānvert ļānē rovhužēm kieāmpēivā?

Numpsimus.

1. Pioner gruppa lij 5-ēn kuskest logā pionerā jugke kuskest. Da vjal gruppāst lij evtā surmus jugke kuskest di eht lij surmus sin aļn pukā. Mānvert lij pukves olimnētā pioner gruppāst?

2. Ehtын viercəst ļaj 50 kilogramm javə, a numprын ļaj 30. Njaljant vuez puk javən migkes. Mənvert kilogrammə javə migkes?

3. Eht tetratka lij arv 40 kopejkətə. Eht karandas lij arv 5 kopejkətə. Opnuvəji log, stə sost tiutov tenk vuəstəd 2 tetrad di 4 karandaz. Mənvert lij sost tenk?

4. Jugke kuahka eaļmeəstma vədт 10 santimetrətə konknetə. Mənvert santimetrətə konknetə kudtaj 1-ын metrəst, jesli kuarəd kuahkət kudə eaļmeəstma?

5. Evt eltineə mənəv 4 ləvd kuke jugke ləvt vədə dəcь-metrətə. Mənvert metrətə ləvtə vəlк kolm mogka eltiat?

6.	$70:(11 - 4)$	$(30 + 70):10$	$100:(30 + 20)$
	$50:(20 - 15)$	$(40 + 50):9$	$80:(10 + 30)$
	$80:(14 - 6)$	$(90 - 10):8$	$90:(70 - 40)$

KIEMUS MI EVTƏL LOGKJUVƏ.

1.	10×4	$60:10$	20×4	$80:20$	$40:4$
	10×7	$80:10$	30×3	$90:30$	$60:3$
	10×5	$90:10$	40×2	$100:50$	$100:5$

2. Ėurkəne kuke lij 80 santimetrətə, pьlis nel saje evt-nala. Mən kuka lev jugke kušk?

Lazehəmus di kiepnəmus manhanəne pəjel logə.

I.

1. Min skolast lev 22 nijtə, parnətə kieəm olmnətə jenamp. Mənvert skolast lev pukves parnətə?

2. Vajvas olməst ļaj 34 sur puazə di 5 luhpel. Mənvert pukves puazə lij vajvas olməst?

3. Ehtын skolast vьjtь demonstracija guejka 1 peiv maje 37 parnətə, a numprын skolast 6 parnətə jenamp. Mənvert parnətə vьjtь numprын skolast?

4. Skolast ļaj 20 parnətə. Lasын vjal 5 parnətə di 3 nijtə. Mənvert lij ađт pukves parnətə skolast?

5.	30+5	50+9	47—7	34—4
	40+7	80+2	75—5	56—6
	20+3	60+4	28—8	82—2
	70+8	90+6	91—1	69—9
6.	4+2	82+5	95+3	53+4
	54+2	41+7	64+4	31+6
	3+5	25+4	76+2	72+7
	63+5	36+3	44+5	83+6
7.	5—3	78—6	88—5	28—3
	25—3	37—5	46—4	86—5
	9—4	54—2	69—3	99—7
	59—4	49—6	97—2	67—4

Væsmus gruppæst lij 38 parnætə, numrɛn gruppæst 6 parnætə vuanamp, mæn væsmusɛn, di kualmant 4 parnætə jenamp mæn numrɛn. Mænvert lij kualmant gruppæst parnætə?

9. Kolhosə kirjihovən 82 vajvsətə, keskpajhkjeljetə 7 olmnætə vuanamp. Mænvert kirjihovən keskpajhkjeljetə kolhosə?

II.

1. Vanznəv rupsis armija olmu: 25 olmnætə peseguim di 20 olmnætə peseha. Mænvert vanznəv rupsis armija olmnætə?

2. Eht mjehcla kontə 47 vuervətə, nump 40 vuervətə, kooperativə antɛn 70 vuerəv kuaznətə. Mænvert kuaznətə sij kudtəj?

3.	25+70	65—40	45+30	92—30
	32+40	72—30	17+60	34—20
	63+20	86—20	84+10	87—50
	46+50	94—50	24+70	56—40
4.	53+30	32—10	57+40	96—60
	38+60	46—30	68+20	67—40
	24+70	78—50	19+80	73—20
	76+10	96—70	46+50	64—50

5. Kooperativæst entes rimɛ kuazæst 30 maɽk, a kietk kuazæst entes 15 maɽke kolsə. Mænvert entes pukves tenk?

6. Kooperativə vəsmusə vəkəs 30 sur paɫtət da vjal 18 paɫtət. Tein paɫtən migkes 28 paɫtətə. Mənvert paɫtətə kudtəj?

7. Tujpərtəst ləhkes vəsmusə 40 jamprətə da vjal 54 jamprətə. Kooperativə vulkes 64 jamprətə. Mənvert jamprətə kudtəj tujpərtəst?

8.	30+53	45—15	10+35	92—62
	60+38	42—12	60+27	64—24
	80+14	76—36	30+59	23—13
9.	20+75	81—51	70+18	59—39
	60+15	73—43	50+17	84—34
	40+54	96—86	80+13	46—16
10.	70+21	47—27	40+25	67—27
	50+48	85—35	20+68	99—69
	80+17	68—28	50+46	78—48

III

1. Tujpərt dit vustəs kəs pomgət 25 kopejkənəə, poajna pomgətə 24 kopejkənəə, di ɫamhəm eazə 20 kopejkənəə. Mənvert onɫn tenke?

2. 1 maj pejvəst vəsmus gruppəst entes premija 14 parnə, nump gruppəst entes premija 12 parnə, di kualmant gruppəst entes premija 13 parnə. Mənvert pukves parnətə entes premija?

3.	36+21	48—16	51+34	95—81
	17+42	56—32	65+23	47—25
	54+15	67—43	13+82	76—23
	62+16	25—14	46+41	59—27
4.	23+65	38—23	71+24	49—36
	34+42	46—35	25+52	78—54
	43+55	29—13	12+86	97—83
	65+33	57—42	14+73	39—16

5. Kolm rupsisarmija olmət entes ɫaskəm guejka 36 patronə. Eht rupsisarmija olməne ɫaskeht 10 patronə, nump—11 patronə, kualmant—12 patronə. Mənvert patronə sije kudtəj vjal?

6. ɫaskəm vuəpsəm vaɫ eht ɫaskeji volɫəj 38 pajknətə, nump

raskeji—11 pajknətə jenamp, mən vəsmus. Kualmant raskeji—15 pajknətə vuanamp, mən nump. Mənvert pajknətə voļtəj kualmant raskeji?

7.	68+10—12	52+35—70	67—40+32
	24+30—33	33+54—40	91—30+26
	45+40—62	15+62—50	85—50+43
	38+50—25	19+60—42	96—70+51
8.	49+30—53	24+40—43	23+52—42
	38+50—25	19+60—45	42+36—56
	17+70—44	58+20—37	71+17—35
	79+10—67	69+20—18	14+45—26

9. Kolmьn puazrenjen pudten korenətmusə 98 olmnətə, kuhtən puazrenjen kolmlogə olmnətə di kualmant puazrenjen maγmus olmnətə. Mənvert olmnətə pudten kualmant puazrenjen?

10. Kuhtьn puјcəst lij 68 jamprətə eazə kues voļtьs ehtьn puјcəst 16 jamprətə eazə, a numrьn puјcəst voļtьs 12 jamprətə, kuhtьn puјcəst kudtəj eazə evtналə di evtvert. Mənvert lij ađt eazə jugke puјcəst?

11.	27+20—15	25+13—20	53—30+16
	62+10—12	52+45—70	67—40+12
	24+40—33	32+54—20	94—30+24
12.	45+30—65	13+64—50	86—50+23
	49+30—53	24+40—43	23+52—40
	38+50—25	19+60—42	42+36—60

13. Ehtən kolhosəst lij 36 vajmləs rovhozjetə, a numrən kolhosəst 3 olmnətə jenamp. Mənvert lij pukves vajmləs rovhozjetə kuhtьn kolhosəst?

14. Ёьnmus evt soajma vьkij 28 kilogrammə sunə, a ёьnmus nump soajma vьkij 4 kilogrammə sunə vanamp. Mənvert kilogrammə sunə vьkij 2 soajma?

15.	68—(22+23)	96—(48—25)	78—33
	77—(14+31)	78—(29—15)	66—24
	89—(12+24)	49—(38—17)	87—52

16.	98—(32+25)	67—(89—65)	75—31
	56—(22+13)	86—(78—54)	98—63
	69—(31+15)	98—(67—45)	59—35

KUB. CURKƏNE. PƏRJORUPLYS (PAL)

Kub.

Curkəne.

1. Kiz ciertəm el. Velsəht pər izant di cielk, mi lij kubnala ja curkənala.

2. Pəst euvjest kirjihəm poajneaz ostja kubnala. Vaļt koras rik sagk euegka di peje siz euvji di koməht koma, di vbjt euvje toamea.

Pərjoruplys (pal).

3: Pəst euvjest mənvert pərjoruplysə palə. Lgk sinən polə. Poajn sinət kues euvji kosk.

4. Koreə jugkenalsəm pojkat kubnala, curkəne nala, pal nala. Peje kieəm guejka.

MERDƏMUS.

1. Ciertəm el pərna ait merədəv kuke merdəm nuren.

Lhkə mogka nur kuvkevədtə 10 metrətə. Merdəkə kuvkəvədtə, skola pərtjert ehtən uglest nump ugļ raja.

Log, mənvert vuera pejuvənt mernur kukevədə skola jertə milt di mənvert vjal metrətə pude merdəd. Log kuke skola pərt.

2. Kuke olkæn belt mernur pejovænt 6 vərə di vjal pudь merdæd 5 metrætə. Mæn kuka lij olkæn belt?

3. Kuke parnə sirəm saj lij 46 metrætə. Mænvert vərə vьjt kuke mernur di mænvert metrætə vjal kudtəj?

4. Velsæht vьshəmə miļt kuke skola pærtə. Kiheel tən kesk merdəmus.

5. Velsæht vьshəmə miļt pærtəst euehk raja tən kesk. Kih-eel tən kesk merdəmus.

KIEMUS MI EVTƏĻ LOGKJUVƏ.

1.	42 + 3	40 + 39	69 — 4	85 — 35
	84 + 5	30 + 67	38 — 7	79 — 59
	52 + 20	53 + 14	56 — 30	96 — 23
	37 + 60	27 + 32	94 — 70	87 — 45

2. Ehtьn kolhosæst lajnas kirjihovæn 32 kolhosolmnætə, a numpen kolhosæst 5 kolhosolmnætə jenamp. Mænvert puk-ves kolhosolmnætə kirjihovæn lajnə.

Numpsimus.

1. Parnə sirəm sajest lev 38 parnətə di 30 nijtnətə. Sinьn 26 parnətə vьlkin ekskursia. Mænvert parnətə kudtəj parnə sirəm sajest?

2. Guljetmus vaļ parna euənelen 17 saja poaltline kudtə olməj. Mænvert parnətə vьjtə guljetəd?

3. Kuhtьn kes tetratkæn voltən kiemə listə pomgət jugkjeneə di kolmьn siegəs tetratkæn voltən nele listə jugkjeneə. Mænvert list vьļke pukves tetratkьn?

4. Neljet nortət kiashə lev kolmə jirke di kudə nortət kiashə lev nele jirke. Mænvert lij puaze kiashə pukves nortən?

5. Kooperativə vьļkhes 3 kuşķ rupsis leinьt kolmlogə metraj jugke kuşķest. Kahcənlogke metrəst kurəs flagət, a vjal maņma leinəst kurəs znamjat. Mænvert metrətə vьļke znamjat?

6. Porəmpærtəst peivəst onəs 48 kuşķe sahar, 30 kuşķe pijes porma, a maņmumus entьn parnət kuvtə kuşķe jugkjeneə. Mænvert parnətə voltən sahar?

7. Kolm nortä el pejes nele viercä sivlhäsä jugke nortä el. 10 viercä pähtes kooperativä, a majjmus v̄gkes puaz penem saje. Mänvert viercä v̄gkes puaz penem saje?

8. Eht skola voļtā 26 knigatā, a nump skola voļtā nel knigā vanamp. Mänvert knigatā voļtān kuht skola.

9. Ehtyn vajvsäst ļaj puazā 50 vuejvā, numpyn ļaj 30 vu-
ejvā di kualmant ļaj 20 vuejvā. Pieļ vert tēlainā pudcyn lij
aļtā. Mänvert lij sinān aļtā?

10. Eht parnāne tavāht 11 ripeevkāt, a nump parnāne tav-
āht kudt ripeevknātā jenamp. Mänvert ripeevknātā tavhen kuht
parnā?

11. Mjehcla migej 3 paļdes tuljet 50-ā maļke jugke tuļ.
Valtma tenken son onāj 95 maļke vuastmusā. Mänvert sost
tenkā kudtāj?

12. Ēudcāst lij 50 anām puazā, 30 aļtā di 20 luehplātā.
Piele euazā lij kihēma veterinarān. Mänvert puazā lij kihēma
veterinarān?

13. Evt soajma v̄ļki nurā 22 metrātā, a nump soajma
v̄ļki nel metrānēā jenamp. Mänvert nurā v̄ļki 2 soajmā?

14. Harvān sogkās 35 kilogrammā luz di 14 kilogrammā
ņgkis. Sogkma kulest entys kooperativā 42 kilogrammā.
Mänvert kilogrammā vjal kudtāj kule?

15. Kolhosäst ļaj 14 kommunistā di 11 komsomolā. Vāsmus
majest partie kirjihovān vjal 12 puermus vajmlās rovhozjetā,
a komsomolā—10. Mänvert lij ađt partija elen di komsomol
elen kolhosäst?

16.	$60 + 20 - 30$	$20 + ? = 50$	$60 - ? = 20$
	$90 - 40 + 20$	$30 + ? = 70$	$80 - ? = 60$
	$80 + 20 - 60$	$? + 40 = 90$	$? - 30 = 40$
	$70 - 30 + 50$	$? + 50 = 80$	$? - 50 = 30$

17.	$20 \times 4 - 30$	$80 : 2 + 50$	$(20 + 70) : 3$
	$30 \times 3 - 50$	$60 : 3 + 70$	$(80 - 60) \times 5$
	$40 \times 2 - 60$	$100 : 2 + 50$	$(50 + 30) : 4$
	$50 \times 2 - 70$	$90 : 3 + 40$	$(60 + 40) : 5$

18.	$45 + 23 - 17$	$68 - 23 + 34$	$52 + 37 - 44$
	$22 + 37 - 15$	$56 - 34 + 45$	$25 + 33 - 16$
	$46 - 24 + 14$	$24 + 54 - 36$	$34 + 45 - 37$
	$58 - 25 + 32$	$49 - 27 + 43$	$42 + 26 - 35$
19.	$41 + 27 - 18$	$24 + 35 - 13$	$89 - 24 - 33$
	$59 - 25 + 34$	$43 + 46 - 54$	$78 - 31 - 25$
	$79 - 47 + 26$	$67 - 26 + 38$	$99 - 47 - 22$
	$35 - 12 + 41$	$56 - 25 + 47$	$86 - 21 - 35$
20.	$98 - (13 + 22)$	$23 + (87 - 45)$	$87 - (54 - 12)$
	$88 - (15 + 31)$	$34 + (96 - 56)$	$68 - (76 - 32)$
	$76 - (21 + 15)$	$22 + (78 - 34)$	$76 - (67 - 42)$
	$99 - (32 + 26)$	$43 + (89 - 35)$	$97 - (84 - 54)$
-

Mi lij knigašt.

VƏSMUS LOGK.

Jenə. Eht. Kuht. Kolm. Neļ. Vədt. Log loge raja. Kvadrat. Listə
Vuikuglenk. Kolmuglenk. Jorup. Pieļ jorup. Lazehəmus di
kiepnəmus evtə. Lazehəmus di kiepnəmus kudtə. Lazehəmus
di kiepnəmus kolmə. Lazehəmus di kiepnəmus nele. Lazehəmus
di kiepnəmus vədə. Tenk. Lazehəmus di kiepnəmus kudtə,
kiemə, kavcə di evcə. Vuik ja mohk euhkə. Merdəmus metrən.
Vəsmus logəst mantə lev cifra. Numpsimus 3—25

CIFRATIHTMUS, LAZEHƏMUS DI KIEPNƏMUS 20 RAJA.

Logk i kirjihəmus cifrət. Lazehəmus di kiepnəmus mənha-
nəne pəjeļ logk cifrətə. Zadaea kuht valtmusəst. Vistəmus. La-
zehəmus di kiepnəmus mənmyne pəjeļ logk cifrətə. Merdəmus
litrən. Numpsimus 26—35

JENƏLAZEHƏMUS DI JUEKMUS 20 RAJA.

Vaļtəd kuvtə. Juekəd kuvtə. Vaļtəd kolmə. Jueked kolmə.
Vaļtəd nele. Juekəd nele. Vaļtəd vədə. Juekəd vədə. Vaļtəd
kudə, 7-ə, 8-ə, 9-ə, 10-ə. Juekəd kudə, 7-ə, 8-ə, 9-ə, 10-ə. Pieļ.
Njaljant vuez. Juekəd kudt saje evtnala. Juekəd nel evtnalsəm
vuzet. Juekəd 3-ə i 6-ə evtnalsəm vuze. Juekəd 5-ə evtnalsəm
vuze. Juekəd 7-ə, 8-ə, 9-ə, 10-ə evtnalsəm vuze. Cifra nump
logəst. 36—47

VƏSMUS ЄUDT.

Logmus i kirjihimus nomrət. Lazehəmus di kiepnəmus omp
loge. Jenamp ale vanamp tən vert. Jenəlazehəmus di juekmus
omp logət. Merdəmus dəsьmetrən di santimetrən. Zadaea
easə milt. Numpsimus. Lazehəmus di kiepnəmus manhanəne
pejeļ logə. Kuv. Cirkəne. Pьrjorupьs. Merdəmus. Numpsimus 48—63

Ответственный редактор *А. В. Алмазова.*

Технический редактор: *Р. А. Пок.*

Художники: *Э. М. Кондаин, Е. И. Чарушин, А. Н. Якобсон.*

Книга слана в набор 23/1-34 г. Подписана к печати 2/IV-34 г.

У—13. Учпедгиз 4286/Л. Ленгорлит № 2694. Зак. № 301.

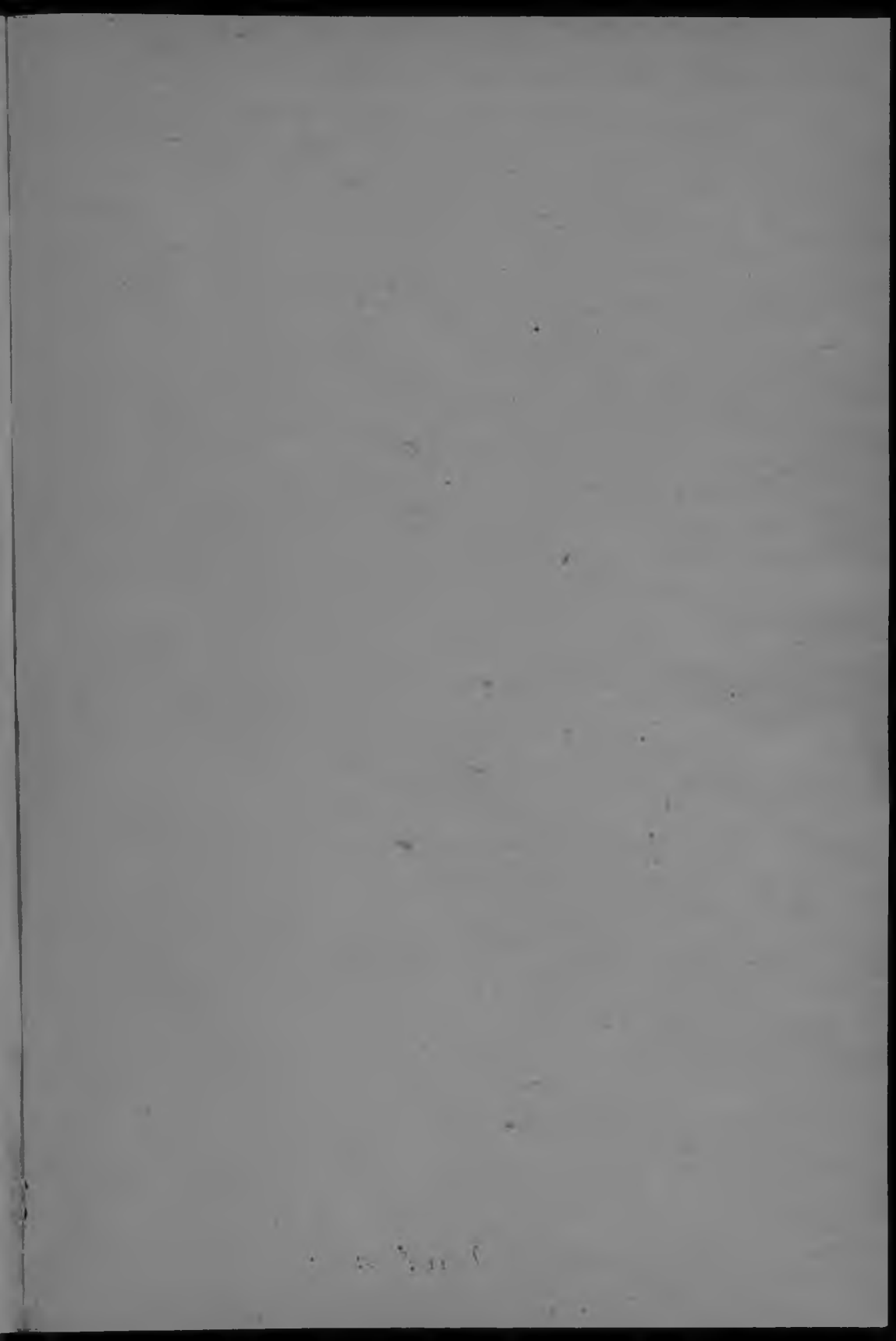
Формат бумаги 62×94^{1/16} см. Тираж 1000 экз.

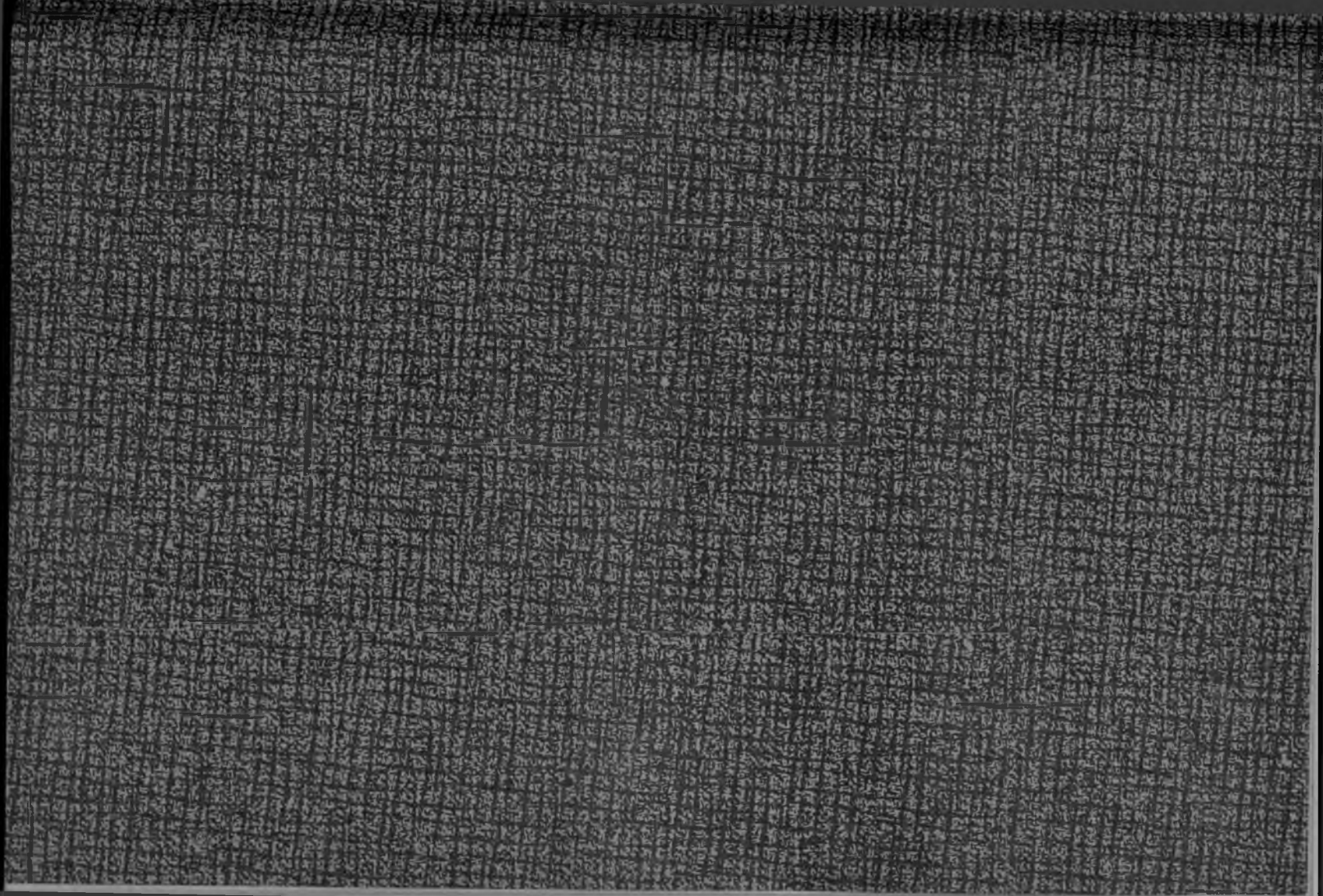
Изд. листов 4. Бум. листов 2. (87.296 тип. зн. в 1 бум. листе).

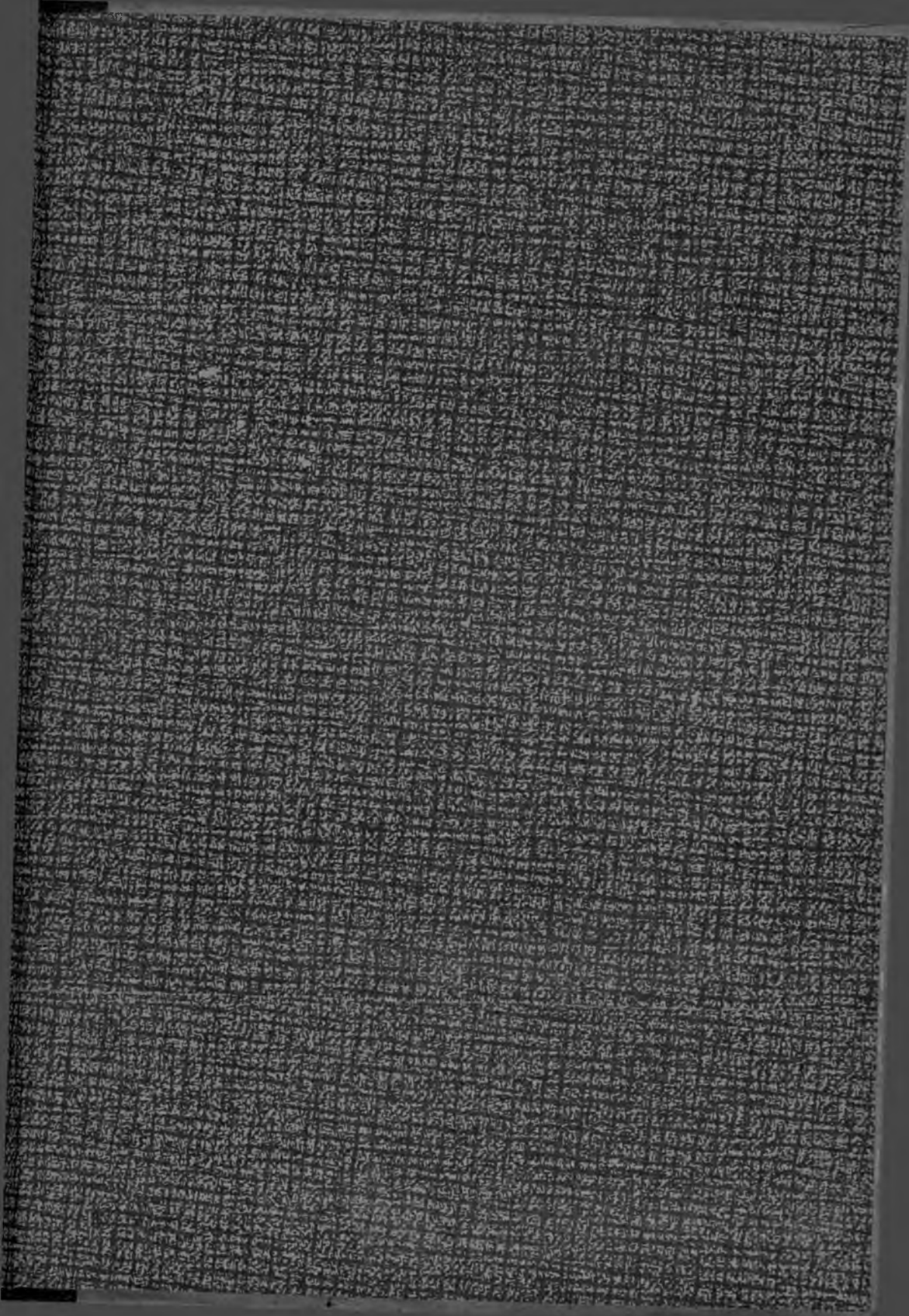
Бумага флат-вая, глазированная, № 2, 62×94. Бишерской ф-ки.

Типография „Коминтери“ и школа ФЗУ им. КИМ'а. Ленинград, Красная, 1.

Миб. н. 1

Цена 25 коп. Перепл. 25 коп.

Н Саам. (Л.)
3-1/1

Обучение

Н. С. ПОПОВА
УЧЕБНИК АРИФМЕТИКИ
НА СААМСКОМ (ЛОПАРСКОМ) ЯЗЫКЕ
ПЕРВЫЙ ГОД ОБУЧЕНИЯ
ПЕРЕВОД З. Е. ЧЕРНЯКОВА

К книге имеется русский перевод для учителя,
изданный отдельной брошюрой
